

Ніва

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 25 (434) | ГОД IX | 21 ЧЭРВЕНЯ 1964 г. | ЦАНА 60 ГР.

У грыгораўцаўскай СТАРОНЦЫ

На пачатку мая фармальная прапанова змяніць шыльду на: Прэзідыум Грамадскай Рады Нарадовай у Грыгораўцах з сядзібаю ў Станцыі Грыгораўцы. Хто не зразумеў, выясняю, што ад гэтай вясковай сталіцы да яе Высокай Рады доўгія кіламетры пясчанай дарогі, у напрамку прыстанцыйных складаў. Дарэчы, і пошце прыдалася б падобная змена шыльды...

Станцыя адыгрывае немалаважную ролю ў гаспадарчым развіцці аколіцы і кожны хоча быць паблізу яе. Факт. Прытым, адсюль да кожнай вёскі не так далёка, да Грыгораўцаў таксама. Выгода! Толькі за час асенняй кампаніі 1963 года з чыгуначнай рампы паехала ў свет дзве тысячы тон буракоў і 710 тон бульбы. Увесну адпраўлена яшчэ 315 т. бульбы, тым разам у Чэхаславакію і Германскую Дэмакратычную Рэспубліку. А ў першых днях чэрвеня -- дадатковых 110 тон. Спадабалася заграніцы!

Арлянскі ГС — бо яго тут гандлёвае царства — заціраe рукі, маўляў, справы ідуць, кантора піша. Во, во, з кантораю цэлая бяда. Замест адразу з Бельска высылаць вагонамі сюды прыдзелы вугалю, разгружала яго і машынамі транспартавала ў Орлю (як бы на грыгораўцаўскай станцыі не было ахвотных зарабіць пры разгрузцы вагонаў). Потым валакліся з грыгораўцаўскай старонкі гаспадарскія фурманкі па пятнаццаць вёрст у Орлю за вугалем на зіму для сваіх школ. Прывозілі, што пападалася — з каменнямі, з зямлёю — у залежнасці ад таго, у якім настроі бываў тээсаўскі кладаўшчык. Урэшце, аднак, удалося пераканаць, каго трэба і сталася так, як павінна быць. Орля ўступіла, але грыгораўцаўскія людзі наступаюць далей.

— Калі, значыць, можна на месцы прадаваць бульбу з буракамі, купляць вугаль і нават штучныя ўгнаенні, чаму маем усё яшчэ цягацца ў Орлю са збожжам, часамі па некалькі разоў ездзіць пасля за грашыма? (Бязлітасная валакіта!)

Чаму? ГС тлумачыцца, што на станцыі няма адпаведнага склада для збожжа, а сам да коштаў гэтакай будоўлі пакуль што не дажыўся. У адказ на гэта дабіваюць яго больш прыкрым аргументам. Кажуць:

— Ага, вязі да вас, кладзі ў ваш склад, з таго ж склада кідаеце мяшкі на машыны і гоніце на бельскую станцыю, зноў разгружаеце іх ды пагружаеце ў вагоны. Вялікая лішняя работа, круг!

У нешчаслівым месцы нарадзілася Орля, засталася яна ў баку ад жалезных шляхоў. Сваім местачковым бытаваннем нажывае ворагаў. Зрэшты, мала лепшы лёс пана без каляскі напаткаў і Грыгораўцы, якія шчодра абдзялілі сваім прозвішчам станцыю, органы ўлады і адміністрацыі ды ўсю прычыгуначную аколіцу. Выходзіць, на тым канец іх ролі, рэшта належыць хуткай камунікацыі, дарогам і гандлю. Праз суседнія Маліннікі праходзіць бельская шаша, там высокая мураваная школа, туды ходзяць грыгораўцаўскія старшакласнікі, там жыве лекар, туды ходзяць грыгораўцаўскія хворыя. Там багацейшая крама...

На пяць мінут дарогі перад Грыгораўцамі — вёскаю.

А грыгораўцаўскія пажарнікі зусім расчараваныя — склаліся яны грашыма і пустакамі на новую рамізу, але ў адказ на ўпартую калатню аб дапамозе атрымалі аўтарытэтнае пісьмо, што іх пажарніцкая каманда с а м а л і к в і д а в а л а с я (?). Прачытаўшы гэтакае, пагналіся яны, бы на пажар, да бельскай камендатуры, дзе іх хутка пагасілі мілай усмешкаю і запэўненнямі:

— Ну, што вы!? Ваша каманда існавала, існуе і павінна існаваць. Пацешаныя, вярнуліся назад, шлангі — рукавы пахавалі на клунях; пабаяліся, каб хто не пакраў іх з пакрытай саломаю рамізы - рамізачкі (бобікавай будкі). Вясковыя патрыёты не здаюцца, ваююць, цярпліва вытоптваюць павятовыя парогі. Стараюцца цяпер здабыць прыстойную муравянку для сваёй пяцікласніцы - школы (раскіданай па хатах). У гэтай справе ўжо дабіліся нават абяцанняў.

Грыгораўцы, апрача назвы, хочуць даваць аколіцы ўласную прадукцыю. Пахвальна. Ткачук з сынамі робіць кругі для грамадскіх дарог — да Залешанаў, Маліннікаў, Волькі - Выганоўскай, Грэдалёў. Узамен за падараваную назву вёска хоча адступнога не толькі ў зручнай прадукцыі, хоча мець першынство да прыбытку. Пазаўчора прыслалі на станцыю вагон калійнай солі (замест 8). Тут атрымалі яе ўсе — хто тону, хто мяшок — другія вёскі ні зернятка. Апетыт Грыгораўцаў пры-

(Працяг на стар. 4)

НІНА ТАРАС

РОДНАЯ ХАТА

Заўжды мы марым аб нечым узнёслым,
Нас вабяць дарогі — за далямі далі:
То сняцца нам стэпы ў ранку росным,
То клічуць марскія бурныя хвалі.

Нам хочацца болей шляхоў нязнаных,
Нязведаных ветраў, нябачных прастораў:
То вабіць нас неба, то даль акіяна,
То ўніз мы ляцім, то ўзнімаемся ўгору.

Але як мы толькі раптам адчуем,
Што наша Радзіма ад нас — не блізка,
Зусім нечакана ўспомнім тую
Дарогу, якая вяла ад калыскі.

А хай толькі гора нас напаткае,
Знянацку пасцігне жыццёвая страта.
Затужым маўкліва — і так пажадаем,
Каб сэрца сагрэла родная хата.

СТАРАКОРНІНСКІЯ ПОМНІКІ

ЗДАРЫЛАСЯ ГЭТА 25.VI. 1941 Г.

Спрадвяковая традыцыя не дазваляе хаваць на прыцаркоўнай плошчы звычайных (недухоўных) пакойнікаў.

А вось перад царквой у Старым Корніне, што ў Гайнаўскім павеце...

— — —

У царкве ішоў малебен, а ён, бы скамянелы, стаяў перад двума крыжамі-помнікамі, што ўвекавечвалі супольную магілу, зарослую кветкамі.

— Хтосьці вам блізкі? — адважыўся я парушыць урачыстую цішыню. Ён памалу, як бы спрасонку, адварочвае галаву, глядзіць на мяне — нейкага чужога, абыякавага яму чалавека.

— І я меў быць тут... разам з імі...

— — —

Найстарэйшым сярод іхняй чацвёркі быў Ваня Ручай. Быў ужо сапраўдным васемнаццацігадовым кавалерам. Выбіраўся далёка, аж за Урал на работу. Меў намер адначасова вучыцца.

Андруша Гарасімюк быў на два гады ад яго малодшы, а Санька Баравік і Мішка Абрамюк таксама не многа розніліся ўзростам ад двух папярэдніх сяброў.

Ад самага ранку за вёскай на Качкавым лузе збіраліся чырвонаармейцы, устаўлялі гарматы, рыхтаваліся да бою. Старакорнінцы з трывогай чакалі гэтай хвіліны. Тады ж іх вёска... Але юнакоў, больш чым страх, ахапіла цікавасць.

— О, паглядзець бы як страляюць з пушак!

— А мо' і нам бы дазволілі? Яны ж свае, чырвоныя байцы...

Выбраліся пад вечар. Ішлі асцярожна, гаварылі шэптам.

— Неяк не відаць ні нашых салдат, ні гармат, — маркотна заўважыў Андрэй. — Можа ўжо адступілі?

— Сказаў, што знаў, дурань! — абурыўся Ванька. — Чырвонаармейцы не такія, каб адступаць! Пабачыце, яны яшчэ гэтых германцаў...

Раптам з-за прыдарожных хмызнякоў раздаліся гарклівыя, чужыя галасы.

— Хальт! Хальт! Хэндэ хох!

Хлопцы асцупянелі. «Гэта ж гітлераўцы...»

— Стой! Рукі ўверх! — загадаў адзін з нямецкіх салдатаў на ломанай рускай мове. Паслухмяна споўнілі загад. Яны ж не прадчувалі нічога злога. Ад маленства прызвычаіліся да таго, што няма кары без віны.

— Што вы дэлят здэш? — запытаў той самы салдат, мабыць нейкі афіцэр, бо меў крыху іншы, прыгажэйшы мундзір.

Хлопцы разгублена глядзелі на чужых салдат і не маглі зразумець, чаго яны ад іх хочуць, чаму палохаюць іх сваімі аўтаматамі.

— Мы, пане, о... з тэй... вёскі... — невядома чаму на польскай мове адазваўся Ванька Ручай.

— Зі зінд діе зоветішэн шпэ-эрэн, — зашваргатаў рыжы салдат.

— Я, вы шпіён! — пацвердзіў афіцэр і пачаў шныпрыць па Ваневых кішэнях. Раптам у яго руках паявіўся нейкі дакумент.

— Фабрычна-завадское абучэнне, — прамармытаў афіцэр.

— Гэта мая пуцёўка на работу, — гаварыў Ваня, але салдаты ўжо не слухалі, яны не патрабавалі ніякіх паясненняў.

Адвялі іх недалёка. Паставілі ў рове адзін ля другога паводле росту, як салдат на зборы. Пашваргаталі яшчэ штосьці на сваёй незразумелай мове...

(Працяг на стар. 4)

В. ЛЕЎЧУК: Вялікая рэч.

Р. МУЗАФАРАЎ і М. КАНАПАЦКІ: Беларуска - татарскія фальклорныя сувязі.

М. ЦЫТАВІЦКІ: Мая кар'ера.

Некалькі думак аб творчай праграме

Калі я пісаў гэту карэспандэнцыю, IV З'езд Польскай Аб'яднанай Рабочай партыі пачынаў сваю працу. Тады, калі будзеце яе чытаць, дэлегаты на З'езд будуць ужо крэсліць вялікія заданні Партыі на бліжэйшыя гады, заданні, якія адлюстроўваюць патрэбы і інтарэсы ўсяго грамадства, нашай краіны. У тым, што наш тыднёвік не можа (па тэхнічных прычынах) паспець за крокам падзей, крыецца таксама сімвал эпохі. Час, у якім жывем, фізікі называюць эпохай атамаў і касмічных падарожжаў. Для палітыкаў час гэты мераецца таксама касмічнымі скорасцямі. Ці наша краіна, ці мы самі ідзем у крок з эпохай?

IV З'езд Польскай Аб'яднанай Рабочай партыі вядзе сваю працу перад самым юбілеем Дваццацігоддзя нашай краіны. І калі сёння аглядаемся на гады, выкарыстаныя на будову Народнай Польшчы, можам смела і з гонарам сказаць, што мы непатрэбна часу не марнавалі. Дзякуючы Партыі і ўсяму народу за гады пасляваеннага дваццацігоддзя Польшча з беднай, адсталай сельскагаспадарчай краіны пераўтварылася ў сацыялістычную дзяржаву з усебакова развітай гаспадаркай, у якой галоўную ролю адыгрывае прамысловасць.

Не можна не ўспамянуць, што сілай, якая фармавала сённяшні краявід, поўны фабрычных комінаў, капальняў і ўраджайных палёў, была Польская Рабочая Партыя, а пасля аб'яднання з адроджанай ППС — Польская Аб'яднаная Рабочая партыя. Чацвёрты з'езд партыі — гэта нагода, каб прыпомніць пройдзены шлях, але галоўным чынам гэта нагода, каб накрэсліць новыя, творчыя заданні. Заданні гэтыя мы ўжо ведаем, таму няма патрэбы іх дакладна характарызаваць.

Але давайце затрымаемся над сувяззю Партыі з народам, ад штодзённай працы якога будзе залежаць выкананне накрэсленых З'ездам планаў. Аказію да разважанняў на гэту тэму дае перадз'ездаўская дыскусія.

Мне давялося ўдзельнічаць у некалькіх дыскусіях з тысяч сходаў падставовых партыйных арганізацый і на трох перадз'ездаўскіх ваяводскіх канферэнцыях — у Беластоку, Гданьску і Катавіцах. Дамінуючай з'явай ўсюды была велізарная актыўнасць людзей у фармуліраванні канкрэтных заданняў, якія яны самі будуць рэалізаваць.

Гарнякі Слёнска заявілі, што дзякуючы дробным, малакаштоўным удасканаленням у вальцоўнях ужо цяпер могуць даць краіне на 300 тыс. тон сталі ў год больш. Рыбакі Гданьскага Узбярэжжа знайшлі спосаб павысіць план палову рыбы ў 1970 годзе з 400 тыс. тон да 440 тыс. тон без дадатковага ўкладу грошай на будову рыбацкіх суднаў. Сяляне Беласточчыны гаварылі аб магчымасці павышэння ўраджаяў дзякуючы лепшай культуры гаспадаравання.

Так было ўсюды. На кожным сходзе складалася ўражанне, што намеры Партыі, выражаныя ў тэзісах, адлюстроўваюць інтарэсы і волю кожнага чалавека, які імкнецца да развіцця ўсёй краіны і яго ўласнага асяроддзя.

Перадз'ездаўская дыскусія была цудоўным прыкладам сувязі партыі з народам і народу з партыяй.

Як вядома, IV З'езд ПАРП не займаецца дакладным вызначэннем заданняў наступнага пяцігадовага плану. План на 1966—70 гады будзе апрацаваны ў наступным годзе. Аднак З'езд прысвячае большасць часу на тыя ўсе справы, якія могуць, а не павінны, тармазіць наш далейшы рух наперад.

Агульна вядома, што Польшча за пасляваенны перыяд дабілася значна лепшых тэмпаў гаспадарчага развіцця, чым капіталістычныя краіны разам узятыя.

У галіне эканомікі маем сёння вышэйшы за сярэдні сусветны узровень, а перад вайной далёка нам было і да сярэдняга. З другога боку, мы яшчэ значна адстаем ад высакаразвітых краін. Напрыклад, у галіне прамысловай прадукцыі ў пераліку на галаву насельніцтва мы яшчэ знаходзімся недзе на палавіне дарогі да такіх краін, як Вялікабрытанія ці Федэратыўная Рэспубліка Германіі. Найбольш пільнае заданне — дагнаць гэтыя краіны. Гэта, зразумела, зусім рэальнае заданне, бо сёння мы маем ужо на гэтае не толькі вялікую энергію ўсяго грамадства, але і дастатковыя матэрыяльныя сродкі.

У думках мы разам з дэлегатамі на IV З'езд. Мы пераконаны, што яны прадстаўляюць мэты і імкненні ўсяго грамадства, нашай краіны. Верым, што З'езд накрэсліць найкарацейшы і найлепшы далейшы шлях палітычнага і гаспадарчага развіцця Польшчы. У гісторыі З'езд будзе адзначаны як вялікі момант, адкрываючы другое Дваццацігоддзе нашай краіны. сацыялістычнай Польшчы.

УЛ. ЛАЗІНСКІ

ПЛЫВЕ ВІСЛА[1]

...Плыве каралева польскіх рэк ад Бабяй гары у Карпатах да Балтыйскага мора, перасякае звыш адной тысячы кіламетраў.

Што можна ўбачыць на яе берагах?

Калі ласка, запрашаем на імгненную дармовую экскурсію па прыгажуні Віслe. Карабель наш дае ўжо сігнал, адплываем. Не, плысці мы не зможам да Сандамежа. Тут яшчэ па Віслe ніякі карабель не паплыве. Хіба за нейкіх 20 год, калі на ўсёй даўжыні яе берагоў будзе пабудавана 15 велізарных плацін, калі заграхоча 30 магутных гідраэлектрастанцый. Тады ўзровень вады ўзрасце на столькі, што Вісла будзе даступнай для суднаў на ўсёй сваёй даўжыні. На гэта аднак трэба вельмі многа грошай. 5 плацін ужо пабудаваны, яны працуюць на карысць чалавека.

Спынімся на 138 кіламетры ад крыніцы каралевы. Асвенцім. Горад, праслаўлены зверствамі гітлераўцаў. Цяпер Асвенцім — цэнтр польскай вялікай хіміі. Вартасць больш ста рознага роду хімікатаў, якія выходзяць з Асвенціма, складае суму 4 мільярды злотых.

57 кіламетраў далей — Скавіна. Што тут цікавага? Зразумела, электрычная выплаўка алюмінія, без якога, як без бетону і жалеза, проста не ўявіць сённяшняга свету. Нават касмічныя караблі будуюцца з яго сплаваў. Апрача алюміневага завода ёсць тут электрастанцыя.

Плывем далей... За намі 213 км. На кругаглядзе паяўляюцца шматлікія вежы касцёлаў і коміны заводаў. Так, гэта Кракаў — даўняя сталіца. А вось побач навейшы квартал Кракава, стотысячны горад — Новая Гута імя Леніна. 15 год назад была тут звычайная вёска Магіла. Цяпер Новая Гута — гігант металургіі. Нямнога знойдзецца яму роўных у Еўропе.

62 км ніжэй па рацэ вітаюцца невялікія гарады, у якіх вялікая будучыня: Пясэчна па левым беразе, Махаў — па правым. Ля Пясэчна геолагі некалькі год таму адкрылі незвычайна багатыя залежы серы. У Махаве серу ператвараюць у сярністую кіслату (квас сярковы), якая ў сучаснай хіміі займае асноўную пазіцыю.

Хацелася б даўжэй спыніцца на 393 кіламетры і палюбавацца прыгажосцю Сандамежа. З высокіх берагоў глядзіць у ваду гістарычны замак. На плантацыях высока пад неба узбіраецца рэдкі ў нас куравы хмель, многа трускалак, памідораў і славутыя сандамерскія сады. На супрацьлеглым беразе — шклозавод, сыравінай для якога будзе пясок з дна Віслы.

Праплыўшы 496 кіламетраў, акажамся ў Пулавах, а Пулавы — гэта цяпер перш за ўсё велізарны камбінат «Азоты», аб якім мы ўжо пісалі. Высылаем прывітанне невялікаму гарадку і праскакваем наступныя 124 км. Тут афіцыйна пачынаецца Вялікая Варшава, хаця яшчэ не відаць трохсотметровай вежы Палаца Культуры і Навукі і завадскіх комінаў.

Змучыла нас дарога. Адпачнем тады ў сталіцы, каб набраць сілы да далейшага падарожжа.

Што не гавары, прыгожая наша Вісла.

(вр)

Спорт

Зрабіць пляцоўку гэта яшчэ не ўсё

Думка была пахвальная, бо выглядала на тое, што звычайна называем спортам на штодзень. «Усе на пляцоўкі і стадыёны па радасць, сілу і адпачынак пасля працы». Пад такім лозунгам камітэты фізічнай культуры і турыстыкі арганізавалі ў Польшчы акцыю «адкрытых пляцовак» для ўсіх, хто цікавіцца спортам, нават балельшчыкаў.

Падвядзенне вынікаў гэтай акцыі за мінулы год, на жаль, амаль ва ўсіх ваяводствах паказала слабую актыўнасць. Чаму? Аналізуючы памылкі, абмяжуемся толькі сваім «панадворкам», г.зн. Беласточчынай.

Чатыры беластоцкія клубы, а таксама ВККФіТ ў 1963 годзе з гэтай мэтай да 30 чэрвеня адкрылі для ахвотных корты, бегавыя дарожкі, валейбольныя і баскетбольныя пляцоўкі, спартыўныя снарады, нават вызначылі інструктароў — адным словам, адкрылі вароты стадыёнаў для дырэктараў і рабочых, для вучняў і студэнтаў.

Хапіла толькі сысці з акупаванай ў нядзелю ложы балельшчыка ці проста з-за рабочага месца прысці на стадыён — і ўжо можна здабываць радасць, сілу і адпачываць. Інструктар чакаў, дыск, мяч ляжалі... і акцыя — таксама. Аказалася, што ў масах, якія могуць ездзіць за сваёй камандай з мачта на мачт, няма спартыўнага запалу. Да такога вываду прывёў нас мінулагодні эксперымент «адкрытых пляцовак».

Гарадскі стадыён. Гаспадар яго Аскар Лідке не меў цяжкасці з пералічэннем сваіх кліентаў. За цэлы месяц толькі каля 10 чалавек прайшло па стадыёне. Большасць бывальцаў — гэта 10—14-гадовыя юнакі, якія наведваюць стадыён на працягу ўсяго сезона.

Чаму так мала? Цяжка дакладна вызначыць прычыну гэтага. На іншых стадыёнах падобная сітуацыя.

Здаецца, што не хопіць толькі адкрыць пляцоўкі, трэба прапагаваць акцыю ў школах і на прадпрыемствах. Хутка акцыя зноў распачнецца. Раім задумацца, як ёю зацікавіць грамадства, у што яе прыбраць так, каб прыцягвала моладзь і старэйшых.

Л. ТАРАСЕВІЧ

УСПАМІНЫ КАМУНІСТАЎ

25)

Пераапрануўшы, пагналі нас, памагаючы палкамі, у арыштанцкі корпус, дзе ўвагналі ў пустую камеру. Кожнаму з нас вызначылі на бетоннай падлозе месца ў аддегласці 2—3 метраў адзін ад другога. Калі зачынілі дзверы, ўсе мы рынулі на падлогу, каб трохі адпачыць. Ляжаць мы маглі толькі на жываце, бо плечы і задняя частка цела былі моцна пабіты.

Мучыла нас смага і калі заглянуў да нас паліцыянт, ўсе мы пачалі прасіць вады. Прынёс у вядры вады, але не даў нам піць, а выліў на падлогу і выйшаў. Мы лізалі ваду з падлогі языкамі.

Вокны былі забіты дошкамі, між якімі толькі шпарамі праціскалася ў камеру святло. Вечарэла, калі адчыніліся дзверы, а ў камеру ўбеглі два чалавекі ў такім, як мы, адзенні з вайсковымі кацялкамі ў руках. Паставілі хутка кацялкі на падлогу і выбеглі. Прынеслі нам вячэру. У кацялках была якаясь цёмная бурда. Есці нам не хацелася, але каб заспакоіць хоць трохі смагу, кожны з нас сёрбнуў некалькі глыткоў супу.

Мы моцна памыляліся, думаючы, што ноч пройдзе спакойна. Некалькі разоў прыходзілі да нас паліцыянты з «адукацыйнымі» намерамі: вучылі нас пры дапамозе палак распарадку, вайсковай муштры. Усё гэта рабілі «з мэтай увядзення нас у жыццё Картуз-Бярозы». Муштра палягала на тым, што трэба было бегаць кругом камеры, падаць, паўзці, зрывацца і зноў бегчы і г.д., рабіць жабіны скокі.

Раніцай трэба было схапіць кацялок і з ім бегчы на панадворак да бочак з вадою, абмыць яго, змачыць вадою твар і бягом вяртацца ў камеру. Снеданне — па невялікаму кавалку глiністага чорнага хлеба і па паўлітра бруднай вады — кавы — мы зноў атрымалі ў камеру. Пасля снедання выгналі нас на панадворах, на якім вакол арыштанцкага корпуса бегалі, падалі, паўзлі, зрываліся, зноў падалі, паўзлі і г.д. група больш ста чалавек. Нам паліцыянт загадаў рабіць тое самае, толькі воддаль ад групы. Муштравалі нас аж да абеду.

Абед і вячэру мы елі асобна ад усіх вязняў. Па абедзе загналі нам у амбулаторыю, дзе лекар агледзеў, ці не хворыя на заразныя хваробы. Сінякоў на нашым целе «не бачыў».

Ноч праспалі амаль без муштры, але зноў на бетоннай падлозе. Рана пагналі нас на снеданне ў сталоўку, дзе мы ўбачылі ўсіх вязняў. Кожны, атрымаўшы ежу, стараўся хутка з'есці, бо калі паліцыянт дасць свістком знак — канец яды, трэба бегчы да бочак з вадою і мыць кацялкі. Калі хто не паспеў з'есці, дык па дарозе даядаць нельга. Астаўшуюся ежу трэба выліць і вымыць кацялок. Потым загналі нас на першы паверх, дзе пасярэдзіне камеры былі нары, на якіх ляжалі сеннікі. Выдалі «пасцель» і нам. Складалася яна з сенніка, напханага саломай, саламянай падушкі, зрэбнай просціны і коца. Над галавою кожнай пасцелі была прыбіта на пруце невялікая дошчачка, на якой быў выпісаны нумар вязня, яго прозвішча і імя. Выглядала гэта, як крыжык над магілай. Разам з намі ў камеры было ўжо каля дваццаці вязняў і яшчэ заставаліся на нарах месцы, бо ў кожнай камеры змяшчалі каля трыццаці чалавек. Калі вязні былі ў камеры, кожны мог стаяць толькі каля свайго сенніка і глядзець на сеннік. Гаварыць між сабой, нават усміхацца, як вядома, нельга было.

Увечары на сігнал раздзявацца ўсе выбягалі на калідор. Трэба было на працягу трох мінут, да сігналу «канец раздзявання» быць толькі ў бялізне, а верхнюю адзежу зложыць роўненька на лаве, а наверх пакласці таблічку са сваім нумарам, прозвішчам і імем; убегчы ў камеру, стаць ля свайго сенніка і стаяць босымі нагамі на бетоне, пакуль не будзе каманда «спаць». Прытым, падлогу амаль штодзень «мылі» — залівалі вадой. каб была мокрай. І на ёй вось трэба было стаяць босымі нагамі.

Усю ноч у камерах гарэлі электрычныя лямпачкі дзверы на калідор былі адчынены, а па калідоры ціха як каты, хадзілі паліцыянты, заглядаючы, ці не гавораць між сабою вязні. Не заўсёды даводзілася спаць спакойна ўсю ноч. Вельмі часта сярод ночы раздаваўся свісток паліцыянта і каманда: «Выбягаць на вобыск!» Гэта значыць, трэба было скінуць з сябе бялізну і голаму, з паднятымі рукамі бегчы на калідор і далей па сходах уніз, у сталовую. На калідоры і на сходах стаялі паліцыянты з палкамі, якімі «запрашалі» бегчы ўніз. У сталовай падлога была тады заліта вадою, у якой трэба было стаяць босымі нагамі з паднятымі ўверх рукамі, пакуль паліцыянты не зробяць вобыск у арыштанцкіх залах.

Дзень у Картуз-Бярэзе праходзіў аднолькава. Рана, а 6-ай гадзіне, пабудка, за 5 мінут трэба паслаць пасцель, выскачыць на калідор, адзецца, вярнуцца ў камеру і стаць на сваё месца ля сенніка. На каманду: «камера нумар... у прыбіральню!», усе трыццаць чалавек бягуць у прыбіральню, дзе ў падлозе толькі чатыры дзіркі, а часу на гэта для ўсяе камеры толькі пяць мінут. Пасля некалькіх чарговых камер прыбіральня была страшэнна запаскуджанай. На чышчэнне прыбіральні пасылалі тых вязняў, якія чым-небудзь правініліся. На гэта атрымоўвалі яны толькі ваду ў вёдрах, а мятлы ці анучы не давалі, і вязні вымушаны былі чысціць голымі рукамі, змываючы вадою.

Мыцца рана, незалежна ад пагоды, летам і зімою трэба было на панадворку пры бочках з вадою. А ваду

(Працяг на стар. 3)

ЛУГІ І... СЫРАДЭЛЯ

На лёгкіх глебах паўднёвай Гайнаўшчыны найлепш родзіць авёс, жыта і бульба. Можа бульбу нават трэба было б паставіць на першым месцы. Цяжка спадзявацца тут высакарослага аўсу, але хочаш ці не, конь доўга не пацягне без яго. Таму, калі толькі дайшло да свядомасці мясцовага люду тое перакананне, што гурткоўскі трактар карыснейшы і выгаднейшы, чым дэраш, пагалоўе коней, напрыклад на тэрыторыі дубіцкай грамадскай рады паменшылася на 75 штук (за апошнія два гады). Затое кароў прыбыло амаль на сто штук. Праўда, кароў аўсом замнога не кормяць, але выдатак не такі і цалкам другі, чым на каня ў гаспадарцы. Прытым, каровінай «мнагалюднасці» садзейнічала і будзе садзейнічаць меліярацыя, якая яшчэ не закончана (разам з выганамі можа быць тут звыш 700 гектараў добрай травы!)

Гаспадары ў выніку гэткіх перамен у гадоўлі маюць больш месца на сяўбу, перад усім, сырадэлі — гэтай зімовай карміліцы жывёлы на слабых землях. Сеюць лубін, а найважнейшае, зацікавіліся кантрактацыяў ільну. Сельскагаспадарчыя гурткі ў Тафілаўцах і Тапарках намераны закупіць машыны для паўмеханічнай апрацоўкі ільну, ільняных плантацый. (ся)

ПРЫГАЖОСЦЬ РОДНАГА КРАЮ

Фотаапарат стаў цяпер вельмі папулярным прадметам. Сярод нашых чытачоў і сімпатыкаў напэўна ёсць многа фотааматараў. Фатаграфуйце тады свае родныя мясціны, фатаграфуйце людзей і цікавыя будоўлі, а здымкі прысылайце нам, у рэдакцыю. За здымкі, якія надрукуем на старонках нашага тыднёвіка, аўтары атрымаюць ганарар. Апрача гэтага, раз у месяц будзем вылучаць «здымак месяца», які дадаткова будзе ўзнагароджаны цікавай кніжкай. Прысылайце здымкі, якія адлюстроўваюць прыгажосць роднага краю.

На здымку: Краявід з наваколля вёскі Плёскі ў Бельскім павеце.

ФОТА **В. Рудчык**

АБ НАШАЙ ШКОЛЕ

Доўга ў Дзянісках была чатырохкласная школа. Знаходзілася яна ў сялянскай хаце. У 1950 годзе сяляне пабудавалі святліцу. У яе перанеслі школу. І тут было ўжо 5 класаў. У 1961 годзе жыхары Дзянісак пад кіраўніцтвам настаўніка Уладзіміра Антанюка сабралі 35 тысяч злотых і пры дапамозе грамадства пабудавалі школу. Школьны пляц вучні абсадзілі дрэвамі. Цяпер у нашай школе ёсць вучнёўская крама, у якой можна многа чаго купіць. Крама наша працуе вельмі добра. Узровень абслугоўвання даволі высокі. У конкурсе ў бягучым годзе на найлепшую вучнёўскую краму наша школа заняла першае месца ў Беластоцкім ваяводстве.

Лёня Врублеўскі
вёска Дзяніскі

ГАЛАДОЎСКІ ГУРТОК БГКТ

Як вядома, ў Бельскім павеце існуе многа гурткоў БГКТ. Некаторыя гурткі добрыя, як, напрыклад, у Леўках, Паўлах, Рыбалах, Кашалях і іншых вёсках. Аб гэтых гуртках ведаюць навакольныя вёскі.

У Галадах гурток БГКТ быў таксама добры, выступаў у сваёй і ў іншых вёсках з пастаноўкамі. Цяпер усё змянілася, усё заснула. А шкада, вельмі шкада. Дрэнна, што бельскі аддзел, яго праўленне, зусім не цікавіцца сваёй арганізацыяй на вёсцы, што новы інструктар паступае так, як і той, што звольнілі: не прыязджае, не цікавіцца гуртком БГКТ.

(К. Б.)
вёска Галады

АДЗІН З МНОГІХ

(Працяг са стар. 2)

ў бочкі наносілі самі вязні ад калодзежаў. Набіралі кацялок вады і палівалі ёю твар, бо на такое мыццё хапала толькі часу. Ад мыцця беглі ў сталоўку «на снеданне»: 200 грам глiністага, з восцямі хлеба і паўлітра несалоджанай бруднай кавы і часам дадавалі кавалачак (20—30 грамаў) худога тварагу. Пасля снедання хутка бягом у сваю камеру, каб пакінуць там кацялок, выбегчы на панадворак і стаць у строй.

Звычайна пералік вязняў адбываўся некалькі разоў такім чынам: вязні першага шэрагу пералічваліся — адзін, два, тры... і г.д. Пералік праводзіў пераважна сам камендант Пыталь. Ён прыкмячаў памылкі і памыляючыхся выклікаў са строю. Калі ўжо меў досыць забавы, тады паліцыянты прыступалі да падзелу вязняў да розных «работ». Тых, што памыліліся ў разлічванні, пасылалі чысціць прыбіральні. (Адзін раз давялося і мне быць ахвярай «памылкі» ў лічэнні). Потым адбіралі патрэбную колькасць груп да работы і адпраўлялі, а рэшта заставалася на муштру.

Работы былі пераважна непатрэбныя, непрадуктыўныя, разлічаныя толькі на тое, каб мучыць людзей. Напрыклад: вязняў пасылалі пераносіць з месца на месца каменне, капаць ямы і зноў іх засыпаць, зложаныя ў штабелі дровы пераносіць на плечах па некалькі сот метраў. Потым гэтыя паленні пераносіліся на старое месца і г.д. Канцэнтрацыйны лагер Картуз-Бярэза займаў вялікую плошчу поля. Гэтае поле абрабялі вязні без коней. Цягнулі плугі, бораны, вазы. Давялося мне адзін дзень працаваць пры так званым «кампосце». Была вялікая яма, у якую ўсю восень, зіму і весну ўкідалі розныя бруды, смецце, вылівалі памыі. З гэтага ўтвараўся «кампост» на ўгнаенне поля. Вязні прыцягвалі да ямы вазы, рукамі накладалі «кампост» на вазы, цягнулі на поле, дзе яго рукамі раскідалі. Калі ў час гэтай працы гналі нас на абед, не дазвалялі памыць рукі. Пасля абеда гналі зноў на работу або муштру. І так было кожны дзень: пагода ці дождж, мароз ці завея. Вярталіся ў камеру мокрыя, а абсушыць адзежу не было дзе.

Кармілі вельмі дрэнна, а з хаты нельга было атрымоўваць пачак з ядою. Безупынку адчуваўся страшэнны голад. Калі пасылалі вязняў карміць свіней, дык несучы з паліцэйскай кухні памыі, у якіх плавалі кавалкі хлеба ці булкі, вязні вылаўлівалі гэтыя кавалкі і елі.

Каралі нас за малейшае правіненне. За першае і нават другое «слабейшае правіненне» каралі трох- ці пяцідзённым арыштам. Арыштам была пустая камера, без нараў і сенніка. Есці давалі палову дзённай порцыі. За «большае правіненне», акрэсленне якога належала да паліцыянта, давалі сем дзён карцэру. Карцэры — гэта глыбока пад зямлёй зробленыя пячоры — метр на метр і два метры вышыні. Сцены і падлога мокрыя, стаяў тут толькі кубал на апаражненне. На яго можна было сесці і спаць. Адзін дзень давалі палову порцыі снедання, абеду і вячэры, а на другі дзень — толькі палову порцыі хлеба і тры разы халоднай вады. І так сем дзён. Пасля адбыцця карцэру вязень выходзіў ледзь жывы. Але таварышы прыходзілі яму з дапамогай: шэраг дзён чатырох елі толькі тры порцыі, а адну аддавалі выйшаўшаму з карцэру. Трэба было гэта рабіць вельмі спрытна, каб паліцыянты не заўважылі, бо калі б злавілі — пакаралі б карцэрам. Былі такія таварышы, якія на працягу некалькіх месяцаў бывалі ў карцэры 3—6 разоў.

ВЕСТКІ з БССР

ШЛЯХ ДАЎЖЫНЕЮ У АДЗІН ГОД

Калі праходзіш па завадскім двары, дык не верыцца, што не так даўно тут быў яшчэ лес. Шумелі сосны, на лугах раслі травы. Мінскі маторны завод — зусім маладое прадпрыемства. Яго пуск адбыўся ў маі 1963 года, на паўтара года раней, чым прадугледжвалася ў першапачатковых планах. Ён яшчэ да канца не пабудаваны: вось чаму вакол яго галоўных карпусоў так шмат вольнага месца. Але і ў тых цэхах, якія ўжо ёсць, можна ўбачыць рысы будучага гіганта, які з часам будзе даваць краіне тысячы трактарных матораў.

Здзіўляе галоўны цэх зборкі. На колькі можна кінуць вокам, усюды розныя механізмы, канвеерныя ленты. Людзі ў выгодных і прыгожых камбінезонах (для кожнай прафесіі свой колер і фасон) дакладна выконваюць свае абавязкі. Скорасць канвеера разлічана так, каб кожны зборшчык не спяшаючы мог выканаць аперацыю.

На прадпрыемстве шырока прымяняецца вытворчае тэлебачанне. Дзяжурны інжынер пры дапамозе тэлевізійных установак мае магчымасць глядзець за работай кожнага цэха і часова аказаць дапамогу. Дзякуючы высокай механізацыі і аўтаматызацыі вытворчых працэсаў, прадукцыйнасць працы на заводзе пастаянна павышаецца.

Маторны завод — маладое прадпрыемства. Сярэдні ўзрост рабочых — 24 гады. Многія людзі прыйшлі на завод не маючы спецыяльнасці. А зараз гэта вопытныя апаратары, наладчыкі аўтаматычнага абсталявання, праграмісты электронных машын. Тут, на прадпрыемстве, яны здабылі спецыяльнасці. Многія працягваюць вучыцца ў інстытутах і тэхнікумах.

Клопаты аб людзях, аб палепшэнні ўмоў іх працы — галоўнае ў дзейнасці адміністрацыі завода. Многія рабочыя жывуць у добраўпарадкаваных дамах недалёка ад завода. Прадпрыемства мае свой дзіцячы сад — яслі. Тут за невялікую аплату дзеці рабочых знаходзяцца пад наглядам вопытных выхавацаў.

Мотарабудаўнікі сябруюць з кнігай. Яны маюць у сваім распараджэнні дзве бібліятэкі мастацкай і тэхнічнай літаратуры.

Нядаўна аматары мастацкай самадзейнасці арганізавалі свой калектыў. Праўда, пакуль толькі знайшліся танцоры і спевакі, але, несумненна, хутка будуць і музыканты, і акцёры. На прыклад далёка хадзіць не трэба. На суседнім прадпрыемстве — аўтамабільным заводзе аматары сцэны спачатку арганізавалі невялікі драматычны калектыў, а зараз гэта народны тэатр. Такое ганаровае званне прысвойваецца таму аматарскаму калектыву, які дасягне прафесіянальнага майстэрства.

Інтарэсы людзей, як і іх характары, вельмі рознабаковыя. Аднаго не адарвеш ад кнігі, а другі гатовы цэлы дзень любавацца рыбкамі ў акварыуме. Ёсць на заводзе і такія людзі, што купаюцца круглы год, нават тады, калі на двары дваццаціградусны мароз. Іх называюць «маржамі».

Цяжка пералічыць усе зацікаўленні, якім аддаюцца рабочыя ў час свайго адпачынку. Аб гэтым расказвае двухгадзінны кінафільм, створаны аўтарамі пад кіраўніцтвам ліцейшчыка Уладзіміра Андросава.

Нядаўна на заводзе правялі анкету. Было задана толькі адно пытанне: «Ці ёсць у цябе сябар, да якога мог бы звярнуцца ў цяжкую хвіліну?» І, уявіце сабе, са шматлікіх адказаў не было ніводнага адмоўнага. Усе удзельнікі называлі нават па некалькі сяброў.

Адзін толькі год прайшоў ад часу пуска завода. Нягледзячы на кароткі тэрмін, тут склаўся добры калектыў, які жыве і працуе па выдатнаму прынцыпу савецкага грамадства: «Чалавек чалавеку — сябар, таварыш і брат».

АНДРЭЙ ПАЎЛЮЧЭНКА

Маторы для трактарных заводаў падрыхтаваны для адпраўкі. Фота Д. Прэса

У ГРЫГОРАЎЦАЎСКАЙ СТАРОНЦЫ

(Працяг са стар. 1)

ходзіць з ядою, завастраецца. Аднак жа, калі не лічыць гэтага апетыту, іх значэнне ў гаспадарчым жыцці не большае, чым любой з 12-ці вёсак, уваходзячых у склад грамадскай рады (напрыклад, усе 5 трактароў знаходзяцца ў навакольных сельскагаспадарчых гуртках). Сялянскі люд масава пакідае ручную сяўбу, пайшлі ў рух сеялкі, якія высяваюць на адну трэцюю менш збожжа і, як аказваецца, даюць многа лепшы ўзыход, ураджай. Цэпам малоцяць хіба адны плячыстыя дзядулі, каб патрэнаваць забываемую спецыяльнасць...

Ззаду, на сцежцы, зазвінеў званок веласіпеда. Над вухам праімчаў, бы цень, хлапчук у чорным гарнітуры. Сустрэў я яго на пошце. Ён, Сярожка, высылаў дакументы ў Ружанастоцкі сельскагаспадарчы тэхнікум, падаецца туды вучыцца. Успомніліся мне заклапочаныя твары кіраўнікоў грамадскай рады:

— Няма аграномаў! Прыехаў адзін, пабыў, выехаў. Прыехаў другі, пабыў і таксама... Знайшлі сабе лепшую пасаду, не забароніш.

З аграномамі, як са штучнымі ўгнаеннямі — не дашукацца іх, не знайсці.

Мікалай Кубаеўскі, прыёмшчык арлянскага ГС-у на грыгораўцаўскай станцыі застрэліў мяне цэнамі, якія плаціць за бульбу — ад 110 да 130 зл. за цэнтнер. На рынку, — кажа Кубаеўскі, — цэны напалавіну меншыя, гляньце, як едуць да нас гаспадары. Часам ўвесь гэты пляц заставлены фурманкамі...

Ад Аляксандра Лушчынскага, старшыні грыгораўцаўскай рады, пачуў я пра такую вось шыльду: ПГР у Красным Сяле з сядзібаю ў Дыдулях. Што праўда, шыльда яшчэ не вісіць, але гэтакі ПГР будзе — ад восені на пяцістах гектарах пакінутых і абложных зямель. Дзе Дыдулі, пытаеце? Вось там. за пагоркам — недалёка...

У Дыдулях, за жвіраваным гасцінцам, убачыў я цэлую вуліцу даўжэзных абораў, хлявоў, складаў былой прадукцыйнай спулдзельні, а будучага ПГР-у.

Недалёка, за пагоркам, грукаціць і копціць клубамі чорнага дыму рухлівая Станцыя Грыгораўцы.

САКРАТ ЯНОВІЧ
Фота аўтара

Пажарная раміза ў Грыгораўцах вышэйшая ад плоту...

ПЕРШ, ЧЫМ СКАЗАЦЬ—ПАДУМАЙ

Людзі не думаюць, чаго судзяцца. У канцы канцоў аказваецца — не было за што судзіцца.

У Бялках каля Снежак гаспадар Ляўчук будаваў гумно на ўсю шырыню свайго пляца. Яго суседка, бойкая Марыя Юхімовіч адразу западозрыла Ляўчука ў хітрасці і, доўга не чакаючы, зрабіла яму справу ў судзе за тое, што ён нібы ўкапаўся на яе «тэрыторыю».

Размахнуўся на Ляўчука і Бартламей Аўтанюк, сусед з другога боку. Словам, завяліся шумныя суды з раём нагавораных сведкаў.

Глядзяць адзін на другога ваўкамі.

З Бельска зараз жа прыехаў на той шум мярнічы, які напрацаваўся на цэлых 600 злотых, мераючы спрэчныя граніцы. Мераў ён, мераў, і намераў, што Ляўчук сапраўды «грэшны» перад суседкаю — укапаўся, нябога, у яе пляц аж... на 30 міліметраў! (паўтараю, 3 см.) Марыя ацаніла вартасць тых міліметраў роўна на 1.000 злотых!! Аўтар не памыляецца пішучы — 1.000 зл.

Суддзя крывіўся і гаварыў, што Марыя пераборшчыла з гэтай сваёю цаною ні многа, ні мала, на якіх-небудзь 990—995 злотых... Зрэшты, такую самюсенькую цану выставіў і Бартламей, хаця мярнічы дакладна поўзаў па яго граніцы, але не змог дашукацца нават і аднаго міліметра Ляўчуковай лапчывасці.

Вядома, невінаватых не судзяць, не караюць. Аднак Марыя з Бартламеем ўперліся невінаватага зрабіць вінаватым і з Бельскага суда справу накіравалі ў Беластоцкі, ваяводскі. Уся грызня закончылася тым, што Ляўчуку даводзіцца прышліфаваць свой фундамент на гэтых няшчасных 30 міліметраў. Тут хтосьці можа здзівіцца, адкуль гэтакая дарагоўля на міліметры бялкоўскіх пляцоў? Таямніца Марыіных цэн простая — яна здорава выдаткавалася на судовую валакіту. Кабеціне шкада грошай: чырвоныя соткі не растуць макам на загонах, прыходзяцца цяжка — у поце і мазалях.

Паляцелі грошы з ветрам!

У Кашалях пад Орляю не менш бойка садзяць у суды грошы Афанас Гаворка супроць Еўстаха Валасовіча і наадварот. Бо, бачыце, цяпер ужо не разбярэш, хто супроць каго выступае. Задзерліся даўно і ў зусім ерундовай сварцы...

Калісьці жылі панельску і з поўным даверам, а, перад усім, для ўласнай гаспадарскай выгады абмяняліся часткамі сваіх пляцаў паабапал вясковай вуліцы. І, вось, Гаворка на злосць Валасовічу наважыўся адабраць у яго даўні свой пляц, развязаць сяброўскі дагавор. Не думайце, што можа Гаворку патрэбны ён, гэты пляц — дакладней кажучы, пясчаны пагорак, праз які Валасовіч зрабіў зручную дарогу на поле, пасадзіў крыху ляснога маладняку. Проста, Гаворку хочацца надакучыць Валасовічу, адрэзаць яму шляхі—дарогі за вёску, на палоскі. «Я табе пакажу, ты сякі-такі...»

Вось і ўвесь сэнс тысячных выдаткаў двух суседзяў. Што? Кажаце, пагадзіцца? О, не быць гэтаму!

Хоць ты разлівай іх вадою... Гонар каштуе, ой, каштуе яшчэ як!

(ся)

II ЭТАП МАЛАДЗЁЖНАГА КОНКУРСА „АЛІМПІЯДА АШЧАДНЫХ" ЗАКОНЧАНЫ

Нядаўна Ваяводская камісія, у склад якой уваходзілі прадстаўнікі Куратарыума школьнай акругі, Акружнога праўлення Саюза польскіх настаўнікаў, Каманды харугві ЗГП і Ваяводскага аддзела ПКО у Беластоку, падсумавала вынікі II этапу конкурса пад назвай «Алімпіяда ашчадных». Арганізаваны ён быў супольна ПКО, Міністэрствам асветы, Саюзам польскага гарцэрства і Польскім радыё. Конкурс працягваўся ад 1 верасня да 30 красавіка. Удзельнікі конкурса, уласнікі ашчадных кніжак СКО, уплачвалі кожны месяц нейкую суму грошай і не падымалі яе ўвесь час працягвання конкурса. Здабыўцы першага месца атрымалі 20 адзнак СКО, а здабыўцы другога месца — 20 дыпломаў. За ўложаную працу ў галіне арганізавання СКО і папулярызацыі ашчаднасці сярод школьнай моладзі 33 апякуны СКО атрымалі грашовыя ўзнагароды. На заканчэнне II этапу конкурса сярод 18.739 вучняў - удзельнікаў конкурса з Беласточчыны разлясавана 393 рэчавыя ўзнагароды вартасцю 7500 зл.

У II этапе конкурса «Алімпіяда ашчадных» брала ўдзел 203 школы. Гэта толькі 18% усіх уласнікаў ашчадных кніжак. Гэта сведчыць аб тым, што многія школы не дацэньваюць значэння конкурса як стымула развіцця сярод школьнай моладзі пачуцця ашчаднасці. (мф)

ЛЕС ПАВІНЕН ШУМЕЦЬ ВЕЧНА

Лета, лета. Усё бліжэй. А з ім, як кажа песенька, чакае рэчка і лес. Іменна — лес. Ягады, грыбы і наогул лес. Хто як хто, але мы на Беласточчыне не наракаем на брак лесу. Прызвычаіліся да дрэў, як да хлеба штодзённага і... адзвычаіліся яго шанаваць. Не задумоўваючыся, кідаем смецце, паперы, запалкі з агнём. А гэта ўжо найгорш. Пажар лесу — карціна, якая нават ва ўяўленні толькі выклікае трывогу і жах.

Аб супрацьпажарнай ахове лесу гаворым часта. Але часта толькі гаворым. А лета чакае і лес чакае. Памятайце аднак — без агню.

У Акруговым праўленні дзяржаўных лясоў на канферэнцыі таксама гаварылі аб тым, як ахоўваць лес ад пажараў. І справядліва заўважылі, што кожны дарослы і дзіця павінен пра лес дбаць сам і вучыць няўмельцаў. Мы на Беласточчыне наогул лес любім. Ён звязаны непасрэдна з нашым родным краявідам, а краявід гэты засеў у душы. Будзем памятаць, каб не руйнаваць свайго краявіду. Барацьба з магчымасцю пажару лесу — гэта барацьба за нашае роднае.

(вл)

СТАРАКОРНІНСКІЯ ПОМНІКІ

(Працяг са стар. 1)

Міхась Абрамюк аж закрыў вочы... Гэты рыжы ў іх... у іх цэліцца з аўтамата?!... Не!!!

Хацелася крычаць, пратэставаць, прасіць ратунку, клікаць людзей. Але словы не праходзілі праз горла.

Прагрымеў першы выстрал. Ваня, нібы збіты з ног, асунуўся на каменне. У той момант другая куля трапіла яму паміж вачэй.

Прагрымеў другі залп. Міхась ужо нават не чуў, што кроў яго сябра Андрэя Герасімюка, аблівае яму босыя ногі.

«Цяпер я... мая чарга... канец...

Вось рыжая гадзюка падносіць аўтамат... Яго сябры рагочуць, смяюцца, ім весела. Злавілі ворага! Узнагароду будуць патрабаваць ад начальства. Не!.: Каб не бачыць...»

Міхась закрывае вочы рукою і адварочваецца задам да свайго ката, як бы хацеў у апошнюю хвіліну жыцця прадэманстраваць пагарду, паказаць яму... плечы. Сэрца і лёгкія мераць час, час трывогі і чакання... Секунда... другая... трэцяя... Замест стрэлу раздаецца сухі скрогат метала.

І вось Міхась чуе ля вуха рашучы сяброўскі шэпт:

— Асечка... уцякай... уцякай... усё роўна паміраць.

Скочыў Міхась з рову, як на крылах. Не чуе ні гарклівых галасоў, ні свісту куль... Не, не даганяць яго... Бяжыць... Каб толькі хутчэй да вёскі, да першых хат. Вось стада кароў. Вяртаюцца з пашы. Міхась нурком кідаецца паміж маўклівымі красулямі. Хай страляюць, гады! Нічога цяпер яму не зробяць. Ён жыве! Жыве! Жыве!!!

— — —

Міхась Абрамюк цяжка ўздыхае.

— Дома не хацелі мне верыць. Думалі, што жартую... Потым я даведаўся, што Санька Баравік таксама ўцёк... зараз за мною. А вось гэтыя два, — паказвае рукою на два помнікі, што ля корнінскай царквы ўвекавечваюць брацкую магілу, — мелі б цяпер па...

Хвіліну пералічвае ў памяці даты, а потым неяк нечакана сцвярджае:

— Па радыё гаворыць, што ў Заходняй Германіі зноў хацелі б вайны, хацелі б нас наведаць...

ВІКТАР РУДЧЫК

Ля царквы ў Старым Корніне

З ПІСЕМ ЗЕМЛЯКОЎ

ТАКІ Ў НАС НАРОД...

Дарагая Оля! Маці расхварэлася, ляжыць, не падымаецца. Грышкава Манька вырабляе, што хоча, а ён патурае ёй, словам не азвецца — не заступіцца, багаты пасаг узяўшы. Збыткуюць над старою, колькі ўлезе!

Узіму трымалі матку ў халодным пакоі, а цяпер мучаць у духотнай каморцы без вокнаў. Пасля Каляд спецыяльна не палілі ў печы, каб хутчэй дайшла ды памерла. Сабе паставілі малюткую печку — вестфальку, грэліся, а беднай не давалі нічагуткі есці, голадам марылі, лаялі і лаюць брыдка, як якую страшную грэшніцу.

Нядаўна даведалася я, што Манька душыла яе завязанымі на шыю рукавамі, каб не пакінуць следу па пальцах. Навучылася дзесьці, распусніца, гэтакай хітрасці. Маці цудам апрытомнела пасля і проста голая выбегла з хаты на пякучы мароз, на снег, і схавалася ў суседзяў, якія паклікалі лекара і даглядалі яе ў сябе хіба з тыдзень. Потым пабаяліся, каб Манька ашалелая ад злосці і мцівасці часамі не спаліла іх уначы — пайшлі на пастарунак, значыць, няхай міліцыя ўсыпле добра вычварнай нявестцы і пераселіць назад нядужую матку ў родную хату.

Так яно і было; Манька спачатку выскачыла на парог з сякераю, але, калі камендант выняў пісталет, тады, нябось, адступілася — струпянела. Камендант не на жарты раззлаваўся і даў ёй, і Грышку таксама, наказ даглядаць матку па-людску і паліць ў печы, і карміць, як трэба, без ласкі! Пазней доўгі час асабіста прыходзіў ледзь ні штодзень на праверку.

Старая аджыла, папраўлялася, на стале нат' розныя прысмакі паявіліся, пернікі, пірагі, свежая страва. Камендант не ведаючы Маньчынага падступнага характару, падумаў, што ўжо ўсё ў парадку, нібы пагадзіў і перастаў заходзіць.

А Манька ізноў пачынае чаўпсці па-свойму, зверам становіцца. Грышыны сваякі маўчаць, нічога не кажуць ані яму, ані ёй ды яшчэ смяюцца, што гляньце, вось, міліцыя гадуе яго матку...

З бяды робяць смехату, расказваюць вечарамі па хатах, рагочуць, бы дурныя. Нават хтосьці малюе афішы з рысункамі, як матку яны вешаюць на дзязе, а Манька выпраўляецца ваяваць з вялізнаю сякераю ў тоўстай руцэ. Чапляюць такія афішы на вулічных слупах, зыходзіцца горба народу глядзяць, як на цырк, але няхай толькі паявіцца на вуліцы Манька, усе разбягаюцца, куды папала — у брамы, панадворкі, агароды, усё роўна, як калісьці ў вайну перад немцам Шатэнбергам.

Такі ў нас народ, такія ў нас сваякі і такая наша радня.

АДОЛЬ КАСТРЫЦА

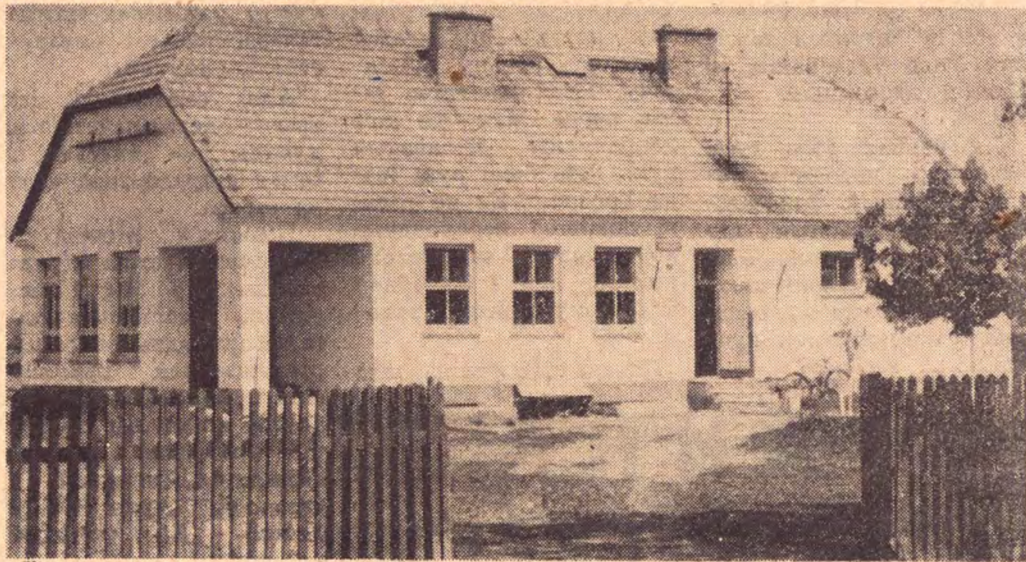
ВЕТЭРЫНАРНАЯ СЛУЖБА

На Гайнаўшчыне існуе 7 устаноў ветэрынарнай службы. Яны знаходзяцца ў Гайнаўцы, Кляшчэлях, Нарве, Нараўцы, Чыжах, Кленіках і Белавежы. Памяшканні гэтых устаноў у Гайнаўцы, Кляшчэлях і Нарве новыя і дастасаваныя да ўсіх ветэрынарных працэдур. У Белавежы, Чыжах, Нараўцы і Кленіках гэтыя пункты знаходзяцца ў прыватных нявыгадных сялянскіх памяшканнях.

Нягледзячы на гэта, ветэрынарная служба Гайнаўшчыны добра спраўляецца са сваімі заданнямі. Асаблівай пашанай карыстаецца лекар ветэрынарыі ў Гайнаўцы Эдуард Пенёнжэк, якому неаднойчы і ноччу прыходзілася выязджаць на вёскі з медыцынскай дапамогаю для жывёл.

Шэсць лекараў, тры тэхнікі і шэсць санітараў на працягу 1963 года правялі масавую праверку жывёлы на сухоты. Праверана 26.071 галоў і сцверджана 696 хворых кароў, якія выкупіла дзяржава, плацячы ў сярэднім 3.900 зл. за карову. Паддана прафілактычнай акцыі 33.963 штук свіней,якім далі ўколы супроць ружыцы 5704 — супраць памору. Дана ўколы таксама 46.489 курам. Дзякуючы ахвярнай працы ветэрынарнай службы, на Гайнаўшчыне амаль няма заразных хвароб сярод жывёлы.

Ю. Козак
Гайнаўка

Ветэрынарная лячэбніца ў Кляшчэлях.

НЕЧАКАНАСЦЬ

Гарцэры Ляшуцкай школы пад кіраўніцтвам настаўніка Аляксея Харкевіча на плошчы пры вясковай краме з камення вылажылі напіс «XX год Народнай Польшчы». У сярэдзіне кожнай літары будзе расці трава, а па баках высаджаны кветкі. Зараз прыемна зробіцца, што прыгожа стала каля крамы.

Яўгень Рэент
вёска Міхноўка

Тры сяброўкі

у грамадскіх радах праца складаная. Штодзённа працаўнікі гэтых устаноў спатыкаюцца з многімі сялянамі, з іх справамі, з канкрэтным жыццём людзей, неаднойчы нялёгкім. Валя Грыц, Данута Сушынская і Галя Тарасевіч (глядзі на здымку) працуюць у грамадскай радзе нарадовай у Юшкавым Грудзе (Беластоцкі павет). Іх працай не толькі задаволены ўсе члены прэзідыума ГРН, але таксама і сяляне. А гэта таму, што ўспомненыя дзяўчаты заўсёды ветліва адносяцца да людзей, заўсёды дысцыплінаваныя і свае абавязкі ў працы выконваюць належна.

Фота М. Хмялеўскі

СЕЛЬСКАЯ ГАСПАДАРКА БЕЗ ТАЯМНІЦ

Зялёнае багацце

У час ваяводскай канферэнцыі ПАРП у Беластоку гаварылася: лугі і пашы — гэта наша багацце, нашы вялікія шанцы развіцця жывёлагадоўлі. Можам спрабаваць пабіць рэкодры краіны. І сапраўды, ёсць такія магчымасці і патрэбы.

Гляньце на нашы лугі. Іх выгляд гаворыць сам за сябе. У многіх вёсках лугі — гэта асака, чарот, хвашчы. Сена збіраем даволі шмат, але якога! Цвёрдага, нясмачнага, мала маючага пажыўных рэчываў. Жывёлу нельга ашукаць. Урэшце ашукаем сябе самых, надаіўшы малака, як на лякарства.

Ёсць у нас ужо 100.000 га загаспадараваных лугоў. Накашваем па 40—60 ц. сена, прычым добрага сена. Чым хутчэй высушым яго да 15—16% вільготнасці, тым лепшай яно якасці. Для хутчэйшага сушэння сена ў некаторых раёнах прымяняюць спецыяльныя прылады, асабліва папулярныя ў аколіцах Янова ў Сакольскім павеце.

Якасць сена залежыць ад гатунку траў, тэрміну кашэння і спосабу сушэння. Галоўнай памылкай беластоцкіх сялян з'яўляецца кашэнне пасля цвіцення траў. Шматлікія назіранні гавораць, што найлепшым тэрмінам сенакосаў з'яўляецца момант на пачатку зацвіцення. Тады расліны маюць у сабе найбольш карысных кармавых рэчываў, якія лёгка засвойваюцца арганізмам жывёлы. Апрача гэтага, даўжэйшы будзе перыяд росту атавы.

Важная рэч — вышыня кашэння. У пагоні за колькасцю сена часта стараемся касіць як найніжэй. Выігрываем пры гэтым у час першага пакосу мала, а пры зборы атавы трацім значна больш. Справа ў тым, што астаўшаяся частка травы дае неабходныя карысныя рэчывы для росту, і трава хутчэй адрастае, калі скошана не вельмі нізка.

Таму найбольш правільным лічыцца кашэнне на вышыні 5—6 см.

Адразу пасля скашэння зялёная трава мае ў сабе вельмі многа вады. Увесь сэнс розных прылад заключаецца ў тым, каб зменшыць страты сена ў час кашэння і лугавання ад дажджу, расы і дыхання раслін. Чым хутчэй зменшым вільготнасць да 35%, тым меншыя будуць страты.

Для сушэння найчасцей у нас карыстаюцца казламі, зробленымі з дошак. Часам выкарыстоўваюцца дошкі, плоткі, драўляныя вілы і іншыя. У апошні час праведзены доследы з сушэннем сена пры дапамозе халоднага паветра. Скошаную траву складаюць на рыштаванні і сушаць струменнем паветра. Доследы праводзіліся ў гаспадарцы Бебжа, Граеўскага павета і далі добрыя вынікі.

Найлепшыя вынікі дае сушэнне у механічных сушылках: падлогавых, барабанных, пнеўматычных і іншых. Працэс сушэння цягнецца ад 60 мінут да 2 секунд у залежнасці ад тыпу сушылкі. Такія фабрыкі кармоў будуць абсталяваны на новай гаспадарцы, якая арганізуецца на меліярацыйным аб'екце Візна.

Інж. М. СУХАЖЭБРСКІ

Праца для дзяцей

У Орлі распачаліся ўжо працы над абсталяваннем пляцоўкі для дзіцячых гульняў. Грамадскім чынам падрыхтоўваецца плошча. Пры гэтым працуюць партыйная арганізацыя ПАРП пры ГРН і Ліга жанчын.

Наглядальнік
Орля

Гэта пахвальна

Ужо на дзень 1 мая грамадская рада ў Дубічах - Царкоўных выканала 100% план па збору грашовых складчын на СФОС і будову школ Тысячагоддзя. Хутчэй ад Дубіч паспяшалася толькі сама Гайнаўка — горад. Як так далей пойдзе, дык у наступным годзе Дубічы - Царкоўныя пакінуць Гайнаўку ў хвасце. (ся)

-Нашым найлепшым

...укладам у святкаванне Дваццацігоддзя Народнай Польшчы з'яўляецца папулярызацыя газет і часопісаў — асабліва, сельскагаспадарчых часопісаў, — гаворыць Міхась Грыгарук, кіраўнік пошты ў Грыгараўцах.

Пісьманосец Пятро Муха абавязаўся павялічыць падпіску ў сваім раёне да ліку 285 экз. Яго калега па працы, Аляксандр Краўчук, утрымае стан летняй падпіскі (305 экз.) Вядома, як цяжка ў жніўны час гаварыць з гаспадарамі аб патрэбе падпіскі, але верым, што А. Краўчуку ўдасца дабіцца свайго, пераканаць людзей. Трэці пісьманосец грыгараўцаўскай пошты, Мікалай Федарук пастанавіў, што ў яго раёне падпіска не бу дзе меншай, чым 280 экз Такія абавязацельствы пісьманосцаў вельмі па трэбныя і актуальныя Яны, пісьманосцы, будуць тут найлепшымі аграно мамі бо мясцовая гра мадская рада засталася без агранома, гэтага нас таўніка для гаспадароў

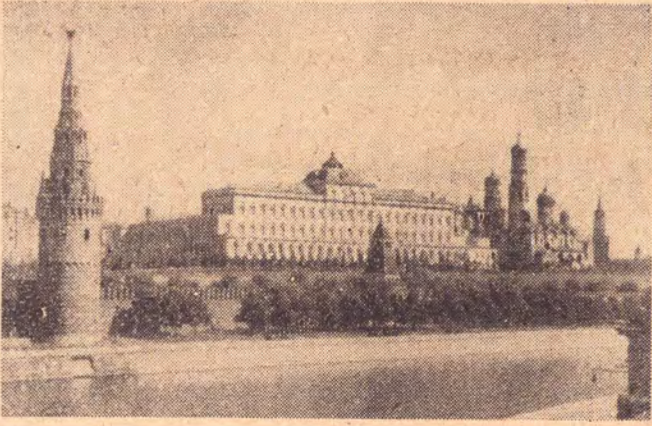
Падпісчыкаў нашай «Нівы» маюць роўна 99 у тым ліку квартальнай падпіскі — 80 (яшчэ два месяцы таму назад было ўсяго 45). Многа яе, і — што цікава, падпіска «Нівы» павялічваецца нягледзячы на набліжэнне лета, калі звычайна, ўсякае чытальніцтва «падае»

Брава грыгараўцаўскія пісьманосцы і ад шчырага сэрца дзякуем Вам за ахвярную работу! (ся

КНІЖКА АРЭ АДЛОГ

Колькасць чытачоў зарэестравана ў паўшэхных бібліятэках нашага ваяводства складае 18% агулу жыхароў. Тут выглядаем не найгорш. Займаем трэцяе месца ў краіне пасля ваяводстваў Зялёнагурскага і Быдгашчскага. Горш з так званай актыўнасцю нашага чытача, г. зн. колькі чытач чытае. Наш чытач чытае мала, ніжэй сярэдняй краёвай (16,3:18). Можна б сказаць, што наша расчытнасць расп у даўжыню а не ў вы шыню. Факт гэты крых зразумелы. Па прычынах усім вядомым (даўнейша Польшча «Б» і інш Беласточчына ўвайшла народную ўладу з вял кім культурным адлогам Кніжка ўсё яшчэ завор вае гэты адлог Усё яшч вучымся чытаць і любі кніжку, прыняць яе як неадлучнага друга. А та кім яна з'яўляецца. (вл)

НА ШЫРОКІМ СВЕЦЕ

Маскоўскі крэмль. Справа Благавешчанскі сабор (крайні).

ТАЙНА КРАМЛЁЎСКАГА ПАДЗЯМЕЛЛЯ

Ужо ў самых ранніх, у самых першых звестках было ўпамінанне аб Крамлі падземным.

Да нашых дзён гэты маскоўскі падземны горад не дажыў. Захаваліся толькі асобныя яго часткі. Але іменна яны і сталі тым адзіным ключом, які можа адкрыць тайны старажытнай крамлёўскай гісторыі.

Адна з самых загадкавых старонак гісторыі Крамля, тая, на якой запісана тайна бібліятэкі Івана Грознага.

Грачанка Соф'я Палеалог, нявеста Івана III, была не толькі разумная і прыгожая, але і багатая. І галоўная частка яе багацця, прывезенага ў пасаг, была старажытная бібліятэка. Масква сустрэла Соф'ю папялішчам страшэннага пажару. І яна, спалохаўшыся за лёс сваёй бібліятэкі, патрабавала пабудаваць спецыяльныя каменныя тайнікі. Фаліянты праляжалі пад зямлёй шмат гадоў, пакуль на прастол не ўступіў сын Івана III і не знайшоў гэта незлічонае багацце. Але кнігі засталіся мёртвымі для цара, які не ведаў грэчаскай мовы. Ён загадаў зноў замураваць бібліятэку. Прайшлі яшчэ гады, перш чым да кніг дакрануліся чалавечыя рукі. Гэта былі рукі Івана Грознага. Ён не толькі знайшоў перакладчыкаў і пачаў карыстацца кнігамі, але і папаўняў бібліятэку новымі тамамі.

Цяжка сабе ўявіць, што пісалася ў гэтых кнігах, калі нават аб знешнім іх выглядзе хадзілі легенды.

Далейшы лёс гэтых багаццяў невядомы. Многія вучоныя спрабавалі весці раскопкі ў Крамлі ў пошуках бібліятэкі. Але ўсе спробы заканчваліся няўдачамі. Цяпер зноў паўстала пытанне аб кнігах Івана Грознага. Бібліятэка, калі яна яшчэ існуе, магчыма, схавана на тэрыторыі Крамля. Але дзе? Капаць наўздагад? Гэта было б марнай тратай часу. Таму перш за ўсё вучоныя павінны дакладна вызначыць месца пошукаў.

У паўднёва - заходнім кутку Саборнай плошчы, побач з Вялікім Крамлёўскім палацам, стаіць Благавешчанскі сабор — хатняя царква рускіх цэроў. Уважліва прыглядзеўшыся, можна ўбачыць сляды шматлікіх пераробак, што адбываліся ў храме. Першапачаткова храм меў тры купалы. Астатнія былі пабудаваны па распараджэнню Івана Грознага пасля пажару 1547 года. А крыху пазней, калі духавенства адлучыла Івана Грознага за многажонства ад царквы і ён быў пазбаўлены права маліцца разам з усімі, цар загадаў абсталяваць яму ў паўднёвай частцы галерэі бакавы алтар з асобным ганкам.

Але, аказваецца, што тры першапачатковыя купалы — таксама не самая старажытная частка сабора.

Невялікія дзверы ў паўночнай частцы царквы вядуць уніз. Мы ў падклецці Благавешчанскага сабора, адным з самых старажытных крамлёўскіх збудаванняў. Па доўгім каменным калідоры праходзім у само падклецця. Чатыры белакаменныя слупы кладкі канца XV стагоддзя ствараюць своеасаблівы фундамент для скляпенняў, што перакрываюць сабор. Але сцены і скляпенні падклецця, складзеныя з амаль квадратных белых каменняў, безумоўна, адносяцца да больш ранняй эпохі. Гэта канец XIV стагоддзя.

Але вернемся да калідора, па якім праходзім у падклецце. Яго даўжыня — некалькі метраў. Звонку ён абліцаваны цэглай, а далей — тоўшча старажытнай белакаменнай кладкі. Такая таўшчыня не патрэбна для таго, каб утрымліваць цяжар сцен сабора. Значыць, калідор — спецыяльна зроблены ход.

Цяпер мы наведаем яшчэ адну старажытную палату. Яна, праўда, на сто з лішнім год маладзей за Благавешчанскае падклецце, але затое адкрыта зусім нядаўна. Некалькі год назад пад Вялікім Крамлёўскім палацам была знойдзена вялікая белакаменная палата з высокай скляпенчатай столлю — рэшткі палаца XVI стагоддзя. У адной са сцен — каменны ход. Вузкі калідор вядзе ў напрамку да Масквы - ракі і павінен прайсці недалёка ад Благавешчанскага сабора. Праз падземныя хады палата магла злучыцца з падклеццем.

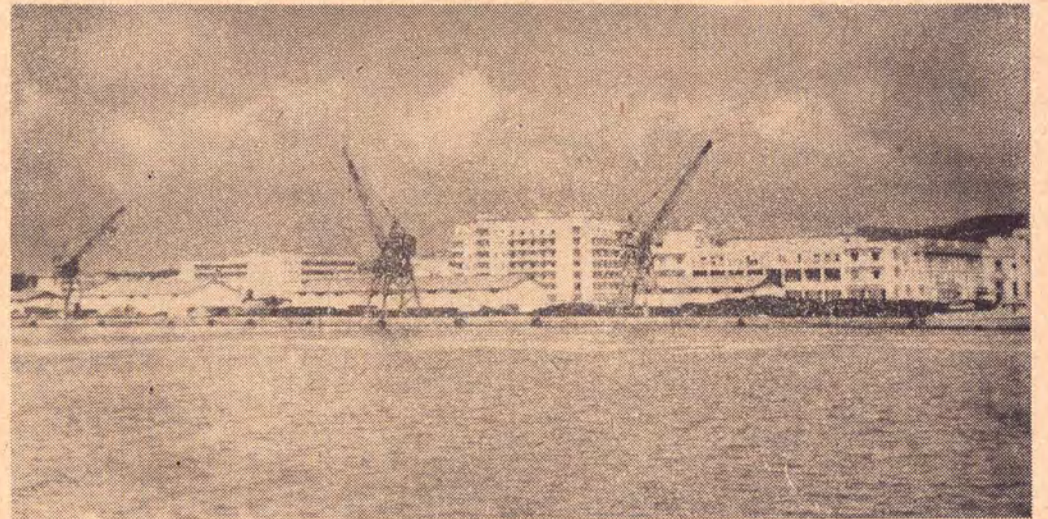
Раскопкі будуць працягвацца, і тады, магчыма, вучоныя дойдуць да той старонкі крамлёўскага летапісу, на якой запісана разгадка. Але, магчыма, гэта старонка ўжо даўно вырвана чыёйсьці бязлітаснай рукой, і тайна назаўсёды застанецца тайнай.

А. Старычкоў

БІЗЕРТА

Порт Бізерта, раскінуты над берагам Міжземнага мора ў Тунісе, яшчэ да нядаўна быў французскай вайсковай базай, з якой французы не хацелі выйсці. Афрыканцы аднак маюць сілу волі і хочуць сваёй зямлёю распараджацца самі.

ШТО ДЗЕ ЯК

Свабода па-амерыканску

У Злучаных Штатах Амерыкі не спыняецца барацьба за раўнапраўе для неграў. Калі ў амерыканскім кангрэсе паўднёвыя расісты не дапускаюць да зацвярджэння пастановы аб грамадзянскіх правах, у гарадах ЗША узнікаюць мітынгі і дэманстрацыйныя паходы, удзельнікі якіх агітуюць за роўныя правы для ўсіх жыхароў краіны. Пакуль што адзіным адказам з'яўляюцца паліцэйскія палкі. На здымку: расправа амерыканскай паліцыі з дэманстрантамі - антырасістамі ў горадзе Нэшвіль. (вр)

Фота ЦАФ

ШЫНА ДУБЛЁР

Кожны шафёр ведае, чым пагражае раптоўны разрыў шыны на вялікай скорасці. Добра яшчэ, калі толькі разверне ўпоперак шашы, — можна апынуцца і ў кювеце. Лопнуўшая шына, нібы тормаз, які раптам «схапіў» кола, цягне аўтамабіль убок.

Каб пазбегнуць аварый, фірма «Гудзьір» прапануе выкарыстаць двайныя бяскамерныя шыны. На выпрабаваннях машына з такімі шынамі «скакала» з трампліна на скорасці 110 кіламетраў у гадзіну. Усе чатыры шыны ад удару лопнулі, аднак унутраныя балоны ўзялі на сябе нагрузку, і аўтамабіль пакаціў сабе далей. Машына ж са звычайнымі шынамі пасля такога «скачка» перакулілася.

Пасля ад'езду прафесара ў Жэронь, Нунке яшчэ доўга хадзіў па кабінеце, штосьці абдумоўваючы. Нарэшце, пазваніў.

— Мундзір оберства нямецкай арміі! — загадаў ён вартавому.

Апрануўшыся ў парадны мундзір і начапіўшы на яго некалькі крыжоў і медаляў, Нунке пакрочыў у дальні канец калідора. Урач трушком паспяшаўся за начальствам, а калі яны падышлі да дзвярэй, забег уперад, каб іх адамкнуць.

— Я зайду адзін, — спыніў яго Нунке, убачыўшы, што урач і далей збіраецца яго суправаджаць. — Але будзьце блізка. У выпадку чаго, я вас паклічу на дапамогу.

Пакояў, адведзеных хвораму, было два. Першы, у які ўвайшоў Нунке, служыў і кабінетам, і гасцінная. Пісьмовы стол з апаратам дамафона, канапа, некалькі крэсел, круглы столік, дзверы ўстаўленай у сцяну шафы — вось усё, што тут было. Акінуўшы доўгім позіркам рэчы, нават сцены, Нунке напрасткі пакрочыў у другі пакой — спальню. Яна таксама была мэбліравана вельмі сціпла: шырокі драўляны ложак з тумбачкай ля яго, вешалка для адзення, маленькі столік з дамафонам. Дзверы з боку вялі ў туалет.

Калі першы пакой шчодра асвятляла пяцілямповая люстра, то ў спальні было напалавіну цёмна, святло ледзь прасочвалася з-пад цёмнага абажура настольнай

31

лямпы. Нунке, відаць, добра ведаў гэтыя пакоі, бо адразу знайшоў за дзвярыма ўключальнік. Пад столлю загарэлася вялікая матавая лямпа. Падсунуўшы крэсла да ложка, Нунке сеў ля ног хворага.

Той ляжаў, накрыты да грудзей коўдрай, з выцягнутымі ўздоўж цела рукамі, заплюшчанымі вачыма, не рэагуючы ні на святло, ні на паяўленне наведвальніка. У гэтай нерухомасці позы было штосьці прыкрае, здавалася, што цела хворага ўжо скаваў холад смерці. Некалькі хвілін Нунке ўважліва ўглядаўся ў прадаўгаваты знаёмы твар. Аброслы маленькай бародкай, ён быў падобны на маску...

Ускочыўшы з месца, Нунке накіраваўся да дзвярэй, каб паклікаць урача, але ўжо на парозе крута павярнуўся і зноў падышоў да ложка. Трэба самому пераканацца, паверыць, ці ёсць пульс.

І ледзь начальнік школы дакрануўся да рукі хворага, як той расплюшчыў вочы і раптам сеў на ложку. Ад нечаканасці Нунке адхіліўся.

— Гер оберст? — нібы не верачы ўласным вачам, запытаў хворы.

— Ляжаць, ляжаць! — сцвярджальна ківаючы галавой, Нунке мякка націснуў на яго худыя плечы.

— І праўда, штосьці мроіцца ў галаве. Але, спадзяюся, вы не здань і не растанеце зараз у паветры? Мне абавязкова патрэбна задаць вам некалькі пытанняў.

У накіраваным на Нунке поглядзе прамільгнулі насмешлівыя іскрынкі.

— Рад, што вы апрытомнелі, і ахвотна адкажу.

— Скажыце, поп, што прыходзіў да мяне ў камеру, таксама ад вас?

— Ён такі ж поп, як вы балерына, — буркнуў Нунке.

— А для чаго вы ўсё гэта зрабілі, гер Кроне?

— Давайце дамовімся, я не гер Кроне, а гер Нунке, разумееце? Нунке! Так мяне тут усе называюць, завіце і вы. І вы не Генрых фон Гольдрынг, а, скажам, Фрэд Шульц. Вы тут у адной установе, і трэба было вас неяк запісаць. Параіцца з вамі я не мог, давялося выбраць імя на свой густ. Значыць, вы — Фрэд Шульц.

32

Не пярэчыце?

— Але навошта ўсё гэта патрэбна? Навошта ўвесь гэты спектакль? — У голасе Генрыха, а цяпер Фрэда Шульца, чулася прыкметнае раздражэнне.

— Я, безумоўна, абавязан вам усё расказаць. Але вы яшчэ хворы, нават вельмі. Толькі сёння прафесар Кастыльё, вельмі паважаны і кампетэнтны...

— Гер Нунке, цана вашаму паважанаму прафесару — тры кроны, ды і то толькі на Лейпцыгскім кірмашы. На працягу якіхсьці двух тыдняў ён мяне, як кормнага гусака, нашпікоўваў усялякай брыдотай, а дыягназа такой звычайнай хваробы ўстанавіць не мог!

— Значыць вы ўсё адчувалі? — здзівіўся Нунке.

— Яшчэ б не адчуваць! Вас бы так нашпігавалі!

— І разумелі, у якім вы стане?

— Чуў размовы эскулапаў ля свайго ложка, прызнацца, вельмі імі пацяшаўся.

— Дарэмна! Бо сутнасць вашай хваробы...

— Яна мне вядома лепш, чым каму-небудзь...

— У чым жа яна заключаецца?

— Сі-му-ля-цыі! — адсякаючы склад ад складу, прагаварыў паваахрышчаны Фрэд Шульц.

Нунке доўга, хоць і бязгучна, рагатаў.

— Ну, цяпер мы быццам сквітаваліся! А што вас прымусіла так паводзіць сябе?

— Я не зусім звычайным шляхам трапіў у гэтыя вось апартаменты. Згадзіцеся, гер Нунке, мне патрэбен быў час, каб даведацца, дзе я і для чаго мяне тут трымаюць?

— І што ж вы ўжо ведаеце?

— Што я ў Іспаніі, каля гарадка Фігерас. Наколькі я памятаю карту, гэта дзесьці на поўначы Каталоніі.

— Так. Далей...

— Што я ў школе з дзіўнай назвай «Рыцараў высакароднага духу»... Назва рамантычная, але Божа мой, якая смешная!

— І хто вучні гэтай школы, чаму іх вучаць?

— Гер Нунке! Вы, відаць, лічыце мяне жаўтаротым вераб'ём. Няўжо цяжка здагадацца, што калі пасля камеры смяротнікаў чалавека вязуць на гэтай свету,

33

ТРЫБУНА чытачоў

АВАНТУРА З-ЗА КУРАНЯТ

Бельскі інкубатар па серадах і чацвергах прадае куранят. Але купіць іх нялёгка. Ужо ад 5-ай гадзіны раніцы там устаўляецца чарга. У 8 гадзін адкрываецца крама і тады чарга «трашчыць». Натоўп людзей урываецца ў краму. Пачынаюцца лаянкі, непаразуменні. Кожны пхнецца і выпіхае другога, каб хутчэй дастацца да прадаўца куранят. Часам не абыходзіцца і без міліцыі, якая змушана ўсміраць авантурнікаў.

Не было б ані чаргі, ані балагану, каб куранят было пад дастаткам. Але што ж зробіш, калі на трыста, а мо' і больш жадаючых купіць па некалькі дзесяткаў куранят, прадаўцы прадаюць толькі па 10 штук. А па другія 20 едзь у Бельск яшчэ два разы. А з яздою звязаны і расходы і марнаванне часу.

Лёня Леанюк
вёска Плёскі

ЧЫСЦІНЯ

Ёсць на Гайнаўшчыне вёска Стачок. У ёй перш за ўсё кідаецца ў вочы чысціня вуліцы і на кожным панадворку. Жыхары гэтай вёскі кожную суботу замятаюць вуліцу і свае панадворкі, робяць парадак. Як было б прыемна, каб у кожнай вёсцы была такая чысціня, як у Стачку.

Янка Кардаш
вёска Мацейкава Гара

Павялічваюць жывёлагадоўлю

Сяляне Гайнаўскага павета падпісалі ўжо больш 2 000 дэкларацый, у якіх абавязваюцца выгадаваць не менш адной маладой каровы.

Такім шляхам загарантавана ўжо ў Гайнаўскім павеце павелічэнне ліку кароў на 2 500 штук. Пры гэтым звяртаецца ўвага на добрую, высокамалочную пароду. Для гаспадароў, якія гадуюць маладых кароў сельскагаспадарчая служба забяспечыла даставу па 3 кг біавітаны і большую колькасць худога малака. У раёнах, ахопленых інтэнсіфікацыяй гадоўлі галоўная ўвага звяртаецца на забеспячэнне і пашырэнне кармавой базы.

Ю. Козак
Гайнаўка

ПРАЦАВІТЫ ПІСЬМАНОСЕЦ

Мікола Каўнер працуе на пошце ў Ласінцы ўжо 9 год. Летам пошту развозіць веласіпедам, а зімою — санямі. У яго раёне больш 300 падпісчыкаў на розныя часопісы, у тым ліку 90 — гэта сталыя чытачы «Нівы». Калі паяўляецца ён у вёсцы, акружаюць яго людзі. Яго працай усе задаволены і ўсе паважаюць Міколу Каўнера.

Колас
вёска Рэпіска

Пісьманосец у час працы. Фота аўтара

Існуе толькі на паперы

Сельскагаспадарчы гурток у Шудзялове (Сакольшчына) арганізаваны ў 1958 годзе. Старшынёй яго з'яўляецца Яўгень Альховік. Нягледзячы на тое, што існуе гэты гурток ужо даўно, ён не праявіў ніякай дзейнасці, калі не лічыць таго, што па яго просьбе павятовыя ўлады зрабілі паказовае апырскванне палёў і садоў. Вось гэта адно, што гурткоўцы зрабілі на працягу 6-ці год. Аб сельскагаспадарчых машынах, аб іх пакупцы ў праўленні гуртка ніхто і не ўспамінае. Старшыня гуртка ў гэтым напрамку і пальцам у боце не паварушыў, каб у Шудзялаве таксама была сельскагаспадарчая тэхніка. І пакуль будзе гэта самае праўленне гуртка, датуль будзе існаваць ён толькі на паперы. Неабходна як найхутчэй выбраць новае праўленне, новага старшыню і толькі тады можна будзе спадзявацца актыўнасці ад гэтай такой важнай сельскагаспадарчай арганізацыі ў Шудзялаве.

Сцяпан Кузьма
вёска Шудзялава

Дачакаюцца

У Крушынянах на Сакольшчыне будзе малачарня. Відаць груды будаўнічых матэрыялаў, звезеных на гэту будову. Цікавейшыя гаспадары нават налічылі добрую паўтысячу пустакаў — значыць, сапраўды будзе малачарня. Без жартаў. Вось-вось паявяцца, а мо' і ўжо паявіліся майстры і работа на будове рушыла наперад.

Продаж малака прыносіць значны грашовы прыбытак у гаспадарскую сям'ю. На карову пачынаем глядзець не толькі як на жывёлу. якая настойвае за зіму пару балёнаў гною на поле і цыркае крыху малака на летнія сыры, масла, і кіслае малако для касцоў. Цяпер карова — гэта непасрэдны даход у грашах на руку. Іх, кароў, будзе штораз больш.

У нізіне балоцістай рэчкі Нетупа пыхціць трактар. Меліярацыя. Красулі палахліва стрыгуць вушымі. Адкуль ім ведаць, што дзякуючы яму, трактару, будзе іх больш і гаспадар стане ласкавейшым, і пастух не будзе збіваць каменнямі рагоў за шкоду на палосцы.

Не з раскошы лезе карова ў чужое жыта, не.

(ся)

МОДА ● МОДА ● МОДА ●

Гэтым разам вельмі святочная. Такую прычоску можна зрабіць на такую вялікую ўрачыстасць, якой з'яўляецца матуральны баль. Крык моды — каса.

Дарагое Сэрцайка!

Пішуць да Цябе хлопцы з Бельскага павета. Наша вёска невялікая. Нас усяго ў вёсцы траіх. Вырашылі з Табой параіцца. Нашыя дзяўчаты не даюць нам спакою, заўсёды гавораць, што на другіх вёсках хлопцы робяць часта патанцоўкі, а мы не робім. Яны таго не разумеюць, што забаву зрабіць не так лёгка, таму што нас мала. Мы стараемся ім дагадзіць і ў меру магчымасці робім некалькі раз у год забавы, але не так часта, як на другіх вёсках .

Просім Цябе, дарагое Сэрцайка, каб ты надрукавала гэты ліст і памагла выясніць дзяўчатам нашае становішча.

Хлопцы з вёскі Х Бельскага павета «Тры сябры»

Дарагія дзяўчаты з вёскі Х!

І я думаю, што рацыю маюць вашыя хлопцы. Сапраўды ўтраіх цяжка рабіць часта забавы. Яны ж каштуюць. Калі б у вас быў свой гарманіст, дык можна было б рабіць часцей. А мо' рабіце так: няхай і дзяўчаты плацяць на гарманіста, як і хлопцы, тады менш будзе каштаваць і можна часцей зрабіць патанцоўку. Але я думаю, што і забава ў вас не вельмі цікавая; якая ж гэта забава, калі толькі тры хлапцы, а дзяўчат многа? Мне здаецца, што вашыя хлопцы павінны рабіць рэдка забавы, але тады запрашаць хлопцаў з суседняй вёскі. А калі ў суседняй вёсцы многа хлопцаў і часта адбываюцца забавы, вашыя хлопцы павінны запрашаць вас і разам ісці на забаву ў суседнюю вёску. Па-мойму, гэта найлепшы выхад у вашай справе.

Прыемных забаў СЭРЦАЙКА

Дарагое Сэрцайка

Пішу да Цябе першы раз. Хацеў бы я з Табой параіцца. Вучуся ў пачатковай школе ў вёсцы Р. Быў яшчэ у 6-тым класе, калі закахаўся ў дзяўчынку з сёмага класа. Яна цяпер у восьмым класе, а я ў сёмым. Яна стараецца добра вучыцца, бо выбрала добрую школу. Хацеў бы і я за ёй ісці. Мяне за ёй цягне, але настаўнік і ўсе сябры смяюцца. Думаю, што трэба ісці будзе ў якуюсьці другую школу, на якую мяне сябры намаўляюць.

Вучань

Напэўна настаўнік і сябры маюць больш рацыі, хоць не павінны смяяцца, а дапамагчы табе і вытлумачыць. Вы ж з адной вёскі і час ад часу ты яе спатыкаеш. Напэўна за нейкі час у цябе гэта пройдзе і сам будзеш смяяцца з сябе. Школа, у якой вучыцца гэтая дзяўчына, як відаць з лісту, зусім табе не адпавядае. А гэта значыць, што ў ніякім выпадку не трэба туды паступаць. Не павінен ты таксама слухаць сяброў і ісці ў школу, на якую цябе намаўляюць. Калі ты сам не ведаеш, у якім напрамку маеш здольнасці, што цябе цікавіць, калі сам не выбраў сабе адпаведнай школы, раю звярнуцца як найхутчэй да свайго настаўніка, які табе найлепш дапаможа.

Жадаю поспехаў у навуцы СЭРЦАЙКА

то, напэўна, не для таго, каб ён вывучаў нумізматыку, іхтыялогію або старадаўнія кітайскія рукапісы!

— Маеце рацыю, — згадзіўся Нунке, не ўдакладняючы заданне школы, для якога ён прывёз Гольдрынга.

— Незразумела для мяне толькі адно — ваша роля ў гэтым, гер Нунке! Чаму асабіста вас так зацікавіла мая персона?

— Пачну здалёку. Пра тое, што вы трапілі ў лагер ваеннапалонных нашых афіцэраў, я даведаўся ад фрау Вольф.

— Гэта ж яна і выдала мяне англійскаму патрулю!

— Не крыўдуйце на фрау. Пасля таго, як Эверс застрэліўся, яна так гаравала! А цяпер яна мае кавалак хлеба: англічане і амерыканцы плацяць ёй па пяць долараў за кожнага выдадзенага нашага афіцэра, бо яна ж ведала багата і не толькі з вашай колішняй дывізіі.

— Дык наша з вамі сустрэча ў кафе, у Аўстрыі, не была выпадковай?

— Ваша звальніцельная ў горад каштавала мне пяцьдзесят долараў.

— А стычка з п'яным амерыканскім салдатам?

— Халтуршчык! Менш чым сто пяцьдзесят долараў не згадзіўся, як ні таргаваўся...

— А фота, што фігуравала на судзе?

— Гаспадар кафэ стары фотааматар.

— А падрэ Фоцій?

— Весь тут я ні ў чым не вінаваты. Ягонае ўмяшанне было для мяне зусім нечаканым. І, павінен вам сказаць, што гэты пракляты Фоцій ледзь не сапсаваў мне ўсёй справы. Што вы трапіце пад суд, пасля сутычкі ў кафэ і падасланай амерыканскаму камендатнту фатаграфіі, я таксама не сумняваўся. Але вас павінны былі везці на расстрэл за горад — дарэчы сказаць, за гэта я дарэмна заплаціў дзвесце долараў! І тут павінны былі перадаць мне з рук у рукі. Але Фоцій змяшаў мне ўсе карты. Напярэдадні расстрэлу я выпадкова даведаўся, што ён збіраецца — наколькі вас ужо вырашана перасяліць на той свет — расстраляць вас публічна, каб напалохаць непакорных. Так што вечарам

34

напярэдадні расстрэлу мне давялося добра папрацаваць. Пакуль я адшукаў таго папа эмігранта з Украіны, былога паліцая. Ды і ён ледзь дабіўся ў Фоція дазволу наведаць вас у камеры.

— Ен ведаў, што ў ампуле?

— Не, напэўна, і цяпер лічыць, што ў ёй была смяротная атрута, — Нунке зноў бязгучна засмяяўся.

— Што вас так развесяліла, гер Нунке?

— Уяўляю фізіяномію гэтага «папа», калі ён убачыць вас у школе!

— А ён таксама сярод вашых вучняў?

А вы думаеце, я сам павінен быў насіць у морг і выносіць з яго скрыню з вашым целам?

У пакоі запанавала доўгае маўчанне. Парушыў яго Фрэд.

— Дык, значыць, колькі каштаваў вам увесь гэты спектакль?

— Школа заплаціла мне адну тысячу долараў. Сюды ўваходзяць усе выдаткі на пастаноўку спектакля, як вы называеце ўсю гэтую аперацыю, плюс транспартныя расходы, ну і, як звычайна, крутажныя... Здаецца, я адказаў на ўсе пытанні?

— Не!

— А іменна?

— Вы не сказалі, для чаго вы ўзялі на сябе ўвесь гэты клопат.

— Я хацеў бы размову пра гэта перанесці на заўтра. Хоць вы робіце бадзёры выгляд, але самаадчуванне ў вас дрэннае. Напэўна, доза снатворнага была занадта вялікая і прывяла да атручвання. Дзевятнаццаць дзён вы ў нас, а і дагэтуль не ачунялі!

— Не бойцеся, гер Нунке! За некалькі дзён я стану колішнім...

— Фрэдам, — падказаў Нунке.

— Ну, няхай Фрэдам. Але вы не адказалі на маё апошняе пытанне!

— Калі вы настойваеце на гэтым, прашу...

(Працяг за тыдзень)

35

КІНО

Праграма на 23 — 28.VI.1964 г.

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Белавежа
„Jedyna szansa" (radz.). 23—25. „Dwa żebra Adama" (polski), 26—28.

Кляшчэлі
„Diabelska przepaść" (czeski). 23—25. „Śmierć nazywa się Engelchen" (czeski), 26—28.

Дубіны
„Gdzie jest generał" (polski). 27—28.

Нараўка
„Czarny monokl" (franc.), 24—28.

Чаромуха
„Gwiaździsty bilet" (radz.). 23—25. „Dwa żebra Adama" (polski), 26—28.

Чыжы
„Zbrodniarz i panna" (polski). 24—28.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Боцькі
„Dziewczęta" (radz.), 24—28.

Бранск
„Opowieść sentymentalna" (rumuński) 23—25. „Wszystko dla psów" (angl.), 26—28.

Орля
„Ballada huzarska" (radz.), 24—28.

Райск
„Ostatni kurs" (polski), 24—28.

БЕЛАСТОЦКІ ПАВЕТ

Міхалова
„Sambrero" (radz.), 23—25. „Wyrok na V c" (jugosł.), 26—28.

Супрасль
„Pięć dni i pięć nocy" (NRD), 23—25. „Złodziej z Bagdadu" (angl.), 26—28.

Чорна Беластоцкая
„Gwiazda szeryfa" (USA), 23—25. „Rozwodów nie będzie" (polski). 26—28.

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

Мельнік
„Ludzie błękitnego płomienia" (radz.), 23—25. „Dramat w Kosmosie" (radz.), 26—28.

Мілейчыцы
„Nie bójcie się tabliczki mnożenia" (angl.), 23—25. „Śmierć nazywa sik Engelchen" (czeski), 26—28.

Нурэц
„Ludobójcy" (szwedzki). 23—25. „Ewakuacja" (radz.), 26—28.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Крынкі
„Znów ku gwiazdom" (radz.). 23—25. „Przemytnik z Piemontu" (franc.), 16—28.

Сухаволя
„Ludzie i bestie" II s. (radz.). 22—25. „Mój drugi ożenek" (polski), 26—28.

Шудзялава
„Rudy" (radz.). 24—28.

Янаў
„Komiczny świat Harolda Lloyda" (USA), 23—25. „Ludzie i bestie" I s. (radz.). 26—28.

Сідра
„Jutro na orbitę" (radz.). 23—25. „Sąd" (radz.), 26—28.

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

Ліпск
„Strachy zamku Spessart" (NRF), 27—28.

Новы Двор
„Trzynastego nocą" (bułg.), 27—28.

Ружаны Сток
„Światła na mordercę" (franc.) 23—24. „Bez rozkładu jazdy" (jugosł.), 25—26. „Przeciwnicy" (węgierski). 27—28.

У днях 23 — 28.VI.1964 г. у мясцовасцях Нараў і Гарадок фільмы высвятляцца не будуць.

(выязная група)

Бельск-Падляшскі
„Ania z Zielonego Wzgórza" — 26.VI.

Чорна Беластоцкая
„Ania z Zielonego Wzgórza" — 27.VI.

Гайнаўка
„Ania z Zielonego Wzgórza" — 28.VI.

Тэатр СверШч

Гайнаўка
„Młynek do kawy" — 23—24.VI.

Гумар і сатыра

ПЕРШАЕ ЎРАЖАННЕ

Я стаю ў чарзе на аўтобусным прыпынку.

Раптам чую, нехта кранае мяне за плячо.

Павярнуўся. Гляджу, твар знаёмы, а ўспомніць — хоць забі, не магу. Чалавек спачатку ўсміхаецца, а потым адразу пераходзіць на «ты».

— Памятаеш нараду... Мы тады побач сядзелі...

— Пятро Кірык?..

— Так, — пацвярджае ён.

Я ўспамінаю першае ўражанне, якое засталося аб ім у маёй памяці. Тады ён мне здаўся сур'ёзным, разважлівым.

— Аўтобуса чакаеш? — перабівае Кірык мае ўспаміны.

— А... чакаю, — спахапіўшыся, адказваю я.

— Мо таксі спынім?.. — прапануе ён.

Я зрабіў выгляд, што не пачуў яго слоў, бо ў мяне ў кішэні была ўсяго залатоўка.

— О, другое коціць. Сядзем, га? — зноў пытае ён.

Я маўчу.

— Не хочаш, — нібы пакрыўджана зазначае Кірык.

У гэты момант падыходзіць аўтобус.

— Ну, не хочаш у таксі, дык паедзеш аўтобусам, — неахвотна згаджаецца ён.

Заходзім у аўтобус. Я дастаю залатоўку і падаю кандуктару.

Тут я заўважыў, як Кірык пачаў шарыць па кішэнях, а потым і гаворыць:

— Бяры два, а то ў мяне якраз няма на білет.

Змітро БЯСПАЛЫ

КАРОМЫСЕЛ

— Пазыч каромысел, кума,
Хоць на гадзіну.
Я паламала свой
Аб мужыкову спіну.

— Хай зробіць новы:
Майстар неблагі.
— Баіцца ён
Рабіць другі.

С. ПАЦЁМКІН

ВЫКЛЮЧЭННЕ

— Ніколі не бачыў, каб вы хоць што-небудзь рабілі сур'ёзна.

— А памылкі?

— М-м-так, бадай што...

СЯМЕЙНЫ ДЫЯЛАГ

ЁН: — Праўда, добра мець разумнага мужа?

ЯНА: — А мне адкуль ведаць?

ГУМАНІСТ

«Я люблю людзей. Мужчын — у цэлым. Жанчын — паасобку».

— Аблажыла!

НЕ СПЯШАЙСЯ

— Спачатку, — сказаў рэцэнзент, — у мяне было адчуванне, што мова аповесці слабаватая. Але ўважліва перачытаўшы яе, я пераканаўся, што гэтае адчуванне было памылковае: з моваю ў аповесці зусім дрэнь...

ПАСЛЯ ПАЛЁТУ

Калі самалёт прызямліўся, — хтосьці з работнікаў аэрапорта, паказваючы на пасажыраў, якія выходзілі, спытаў у пілота:

—Што з імі?

— Вельмі моцна боўтала ў паветры. Вось яны і выходзяць цяпер у парадку... ледзьве жывой чаргі.

— Здурэў, у чаравіках на новае крэсла!..

НА ЖАЛЬ

«Прэзідэнт» Абрамчык, вярнуўшыся з пачоскі, пытае прыбіральшчыцу:

— Да мяне хто-небудзь заходзіў?

— Заходзіў нейкі чалавек, хацеў пабіць «прэзідэнту» морду.

— Ну, і што вы яму сказалі?

— Сказала, што, на жаль, прэзідэнт некуды выйшаў.

Часам і маўчанне выклікае рэха.

— Мама, шкарпэткі ўжо сушацца...

Пры экзаменах

Размясціліся табарам фурманкі каля рамеснага вучылішча. У прышкольным скверы стракацяць групы сялян. На пыльнай траве сядзяць людзі, ляжаць клункі з ежай.

— У малочным на адно месца чатыры кандыдаты, — інфармуе бас.

— У электрамеханічным яшчэ горш, — дапаўняе тэнар.

— Пасля вясковай сямігодкі адна дарога ў рамеснае, ды без знаёмства не праціснешся, — скардзіцца жанчына ў каляровай хустцы.

— Яно так, без знаёмства з матэматыкай дзверы вузкія ў рамеснае, — папраўляе тэнар і дадае: — Вучыліся дзеткі, вучыліся, а для нас цяпер адна бяда.

— Каб на іх ліха, як яны вучыліся, — прамармытаў бас. — Кожны разумнейшы за бацьку. Мяч футбольны ганяць, на веласіпедах насіцца — яны прафесары, а ў рамеснае цягнеш за вушы.

— Мая знаёмая ўладзіла свайго малайца за пяць тысяч, — аб'явіў тэнар.

— Бачыш ты! За пяць тысяч я б прадала свайго разумніка, у крайнім выпадку была б карысць, — уставіла маладуха.

— Кожны з малакасосаў хоча быць аграномам, механікам. А бондарам ці шаўцом не ласка? — сказала баба ў хустцы.

— Куды там! На шаўцоў і краўцоў моладзь чыхае, ад гаспадаркі нос адварочвае. Распусціліся чэрці, — паскардзіўся бас.

Тут надыходзіць грамадзянін ў берэце і пытае:

— Даставілі сынкоў у школу?

— Даставілі... і здаецца назад адставім, — адазвалася маладуха.

— Да школы дабрацца бяда, без школы бяда бяду паганяе, — заўважыў тэнар.

— Вашу бяду я развяду, — цягне, быццам няхочачы, берэт.

Прысутныя ажыўляюцца, твары іх азарвае промень надзеі. Жанчына ў хустцы пытае: — Ведаеце дырэктара школы?

— Дырэктар не пры чым, усяму галава экзаменацыйная камісія. Тутэйшыя парадкі ў мяне ў кішэні. Членам камісіі трэба пашаптаць не на вуха, а на руку, — гаворыць берэт.

Бас і баба ў хустцы падыходзяць бліжэй, шэпчуцца з берэтам, нешта ўкладваюць у руку. Берэт ляніва накіроўваецца ў школу.

Сонца сыходзіць з зеніта, калі прыезжыя кідаюцца ў школьны калідор, дзе вывешваюць спісак прынятых вучняў.

— Майго прынялі! — радасна аб'яўляе жанчына ў хустцы і дадае: — Падмазалі і паехалі.

Не знайшоўшы свайго прозвішча ў спіску, бас спяшае ў канцылярыю.

Дырэктар, выслухаўшы скаргу, гаворыць: — Ваш сын атрымаў дзве двойкі, а ў Якубовіча пяцёркі, якіх няма патрэбы падмазваць. Ваша скарга на грамадзяніна ў берэце не першая. Гэта махляр. Заявіце аб гэтым у міліцыю.

Перад школай круціцца віхрасты падростак — сын баса. Чакаючы бацькі, калупае ў носе, быццам дакапваючыся да крыніцы ведаў.

Дзядзька Лявон

УСЯЧЫНА

Дамы моды спаборнічаюць у «кампанаванні» каляровых і моцна выкраеных пляжавых касцюмаў. Нічога дзіўнага — сезон наблізіўся, зараяцца пляжы і купальні.

АКЕНЦА ДУМАК

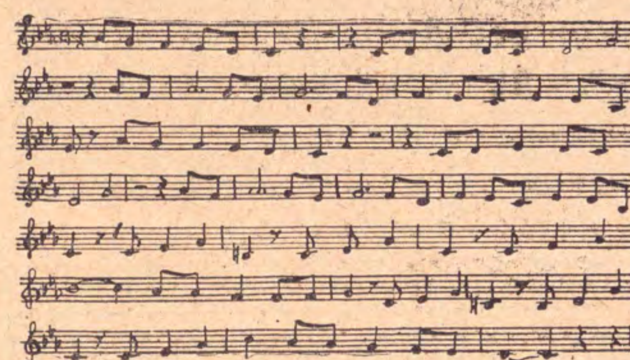
Калі б шчасце заключалася ў цялесных задавальненнях, мы б назвалі шчаслівымі быкоў, калі яны знаходзяць гарох для ежы.

Геракліт Эфексій (к 530—470 да н.э.) — старажытны грэчаскі філосаф.

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

По просьбе **Валодзі Жыжаля** з Меляшкоў, Беластоцкага павета, змяшчаем папулярную савецкую песню

Я ТЕБЯ ПОДОЖДУ

Ты глядел на меня,
Ты искал меня всюду.
Я, бывало, бегу ото всех твои взгляды храня.
А теперь тебя нет.
Тебя нет почему-то.
Я хочу что б ты был, что бы так же глядел на меня.

А за окном то дождж, то снег,
и спать пора, и никак не уснуть.
Все тот же двор, все тот же смех,
и лиш тебя не хватает чуть-чуть.

Я иду без тебя
переулком знакомым.
Я спешу не с тобой, не с тобой, а с Наташкой в кино.
А тебе шлют привет
окна тихого дома
да еще старики, что все так же стучат в домино.

А за окном то дождж, то снег...

Во дворе дотемна
крутят ту же пластинку.
Ты сказал, что придешь, хоть на вечер вернешся сюда.
Вечер мне ни к чему,
вечер мал, как песчинка.
Я тебя подожду, только ты приходи навсегда.

А за окном то дождж, то снег...

Ніва

Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1. Telefony: red. naczelny 25-89, centrala 37-41 do 45. Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2,40 zł, kwartalnie — 7,20 zł, półrocznie — 14,40 zł, rocznie — 28,80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma. Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wilcza 46, Nr konta PKO 1-6-100024. Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem CHZ „Ars Polona" Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi 4,70 $ w Europie, 5 $ — w USA. Nakład 5458. Białk L-3